

**Polski Bank Spółdzielczy
w Ciechanowie**
Rok założenia 1899

*Informacja z zakresu profilu ryzyka
i poziomu kapitału
Polskiego Banku Spółdzielczego
w Ciechanowie
według stanu na dzień 31.12.2018 roku*

Ciechanów, lipiec 2019 r.

Spis treści

I. Wprowadzenie	3
II. Informacje ogólne.....	3
III. Cele i zasady zarządzania poszczególnymi ryzykami	4
IV. System kontroli wewnętrznej	23
V. Fundusze własne.....	25
VI. Bufory kapitałowe.....	35
VII. Wskaźnik globalnego znaczenia systemowego	35
VIII. Wymogi kapitałowe	35
IX. Ryzyko kredytowe.....	36
X. Aktywa wolne od obciążeń	46
XI. Ekspozycje kapitałowe.....	47
XII. Korzystanie z ECAI.....	49
XIII. Ryzyko operacyjne.....	50
XIV. Ryzyko płynności i finansowania	52
XV. Ryzyko stopy procentowej dla pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego	55
XVI. Ryzyko walutowe.....	56
XVII. Dźwignia finansowa.....	57
XVIII. Polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska istotne	59
XIX. Działalność Zarządu i Rady Nadzorczej	64
XX. Oświadczenia Zarządu	67

I. Wprowadzenie

Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (zwanego dalej Rozporządzeniem CRR) oraz na podstawie innych rozporządzeń wykonawczych Komisji (UE), a także zgodnie z „Zasadami polityki informacyjnej w zakresie profilu ryzyka i poziomu kapitału w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie”, dokonuje ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczącym profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji według stanu na 31 grudnia 2018r.

Informacje z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Bank udostępnia osobom zewnętrznym, w szczególności klientom Banku oraz uczestnikom rynku z częstotliwością roczną.

II. Informacje ogólne

1. Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie z siedzibą: 06-400 Ciechanów, ul. 3 Maja 3 wpisany jest do Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XIV Wydział Gospodarczy pod numerem KRS 0000027891. Urząd Skarbowy nadał Bankowi numer identyfikacji podatkowej (NIP) 566-00-10-929. Główny Urząd Statystyczny nadał Bankowi REGON 000508046.

Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie do dnia 23.11.2018r. był zrzeszony z SGB-Bankiem S.A. w ramach Spółdzielczej Grupy Bankowej. W dniu 23.11.2018r. nastąpiło wygaśnięcie z mocy prawa Umowy Zrzeszenia z SGB – Bankiem S.A. Od dnia 24.11.2018r. Bank działa jako samodzielny, niezrzeszony.

Zakres działalności opisany jest w Statucie Banku, udostępnionym na stronie internetowej Banku: www.pbściechanow.pl.

W 2018 roku Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie prowadził działalność poprzez następujące jednostki organizacyjne:

- Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie ul. 3 Maja 3 – Centrala
- Oddział w Ciechanowie
  - Filia w Regiminie
  - Oddział Internetowy
- Oddział w Bodzanowie
  - Filia w Płocku
- Oddział w Mławie
- Oddział w Żurominie
  - Filia w Sierpcu
- Oddział w Przasnyszu
- Oddział w Płońsku

Podstawową strukturę organizacyjną Banku na dzień 31.12.2018r. tworzą:

- Centrala,
- Oddziały: Ciechanów, Bodzanów, Mława, Żuromin, Płońsk, Przasnysz,
- Filie: Sierpc, Regimin, Płock.

2. Na dzień 31.12.2018r. Bank nie posiadał ekspozycji na pozycje sekurytyzacyjne.
3. Bank nie posiada ekspozycji poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.
4. Na dzień 31.12.2018r. Bank nie posiadał podmiotów zależnych, w związku z czym nie dokonywał konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.
5. Na dzień 31.12.2018r. Bank nie posiadał ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta.
6. Zaprezentowane dane ilościowe, o ile nie podano inaczej, wyrażone zostały w pełnych złotych. Ewentualne różnice w sumach i udziałach procentowych mogą wynikać z zaokrągleń kwot oraz zaokrągleń udziałów procentowych.

III. Cele i zasady zarządzania poszczególnymi ryzykami

1. Zarządzanie ryzykiem odbywa się zgodnie ze Strategią Zarządzania Ryzykiem w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie, opracowaną przez Zarząd i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą. Strategia na dzień 31.12.2018r. była zgodna z założeniami Strategii działania Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie. Procedury zarządzania ryzykiem podlegają przeglądowi i aktualizacji w cyklach rocznych lub częściej, gdy zajdzie potrzeba pod względem dostosowania ich do zmian wewnątrz i w otoczeniu Banku. Wnioski z przeglądu zarządczego i weryfikacji prezentowane są Zarządowi Banku oraz przekazywane do odpowiednich komórek organizacyjnych Banku celem uaktualnienia zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Bank na dzień 31.12.2018r. dokonał weryfikacji Strategii Zarządzania Ryzykiem celem jej dostosowania do Planu Naprawy Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie.
2. Strategia Zarządzania Ryzykiem określa:
  - 1) strukturę organizacyjną w zakresie zarządzania ryzykiem,
  - 2) zadania organów Banku, komitetów, jednostek organizacyjnych i poszczególnych osób uczestniczących w procesie zarządzania ryzykiem,
  - 3) schemat procedur odnoszących się do zarządzania ryzykiem w Banku,
  - 4) cele strategiczne w zakresie zarządzania istotnymi rodzajami ryzyka w Banku,
  - 5) generalną skłonność do podejmowania przez Bank ryzyka – apetyt na ryzyko,
  - 6) organizację systemu informacji zarządczej,
  - 7) ogólne zasady systemu kontroli wewnętrznej.
3. Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:
  - 1) Metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
  - 2) Metodę wskaźnika bazowego w zakresie ryzyka operacyjnego,
  - 3) Metodę podstawową w zakresie ryzyka walutowego.
4. Do podstawowych ryzyk, które podlegają szczególnemu nadzorowi, zalicza się:
  - 1) Ryzyko kredytowe, w tym ryzyko koncentracji zaangażowań,
  - 2) Ryzyko płynności i finansowania,
  - 3) Ryzyko stopy procentowej,
  - 4) Ryzyko walutowe,
  - 5) Ryzyko operacyjne, w tym ryzyko utraty reputacji i ryzyko modeli,
  - 6) Ryzyko kapitałowe,

- 7) Ryzyko bancassurance,
- 8) Ryzyko strategiczne,
- 9) Ryzyko braku zgodności.

Szczególny nadzór nad wymienionymi ryzykami odbywa się w oparciu o następujące procedury:

- 1) Ryzyko kredytowe, w tym ryzyko koncentracji zaangażowań: Strategia Zarządzania Ryzykiem, Polityka Kredytowa, Instrukcja zarządzania ryzykiem kredytowym, Zasady Przeprowadzania Testów Warunków Skrajnych,
- 2) Ryzyko płynności i finansowania: Strategia Zarządzania Ryzykiem, Zasady zarządzania ryzykiem płynności i finansowania, Zasady Przeprowadzania Testów Warunków Skrajnych,
- 3) Ryzyko stopy procentowej: Strategia Zarządzania Ryzykiem, Zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej, Zasady Przeprowadzania Testów Warunków Skrajnych,
- 4) Ryzyko walutowe: Strategia Zarządzania Ryzykiem, Zasady zarządzania ryzykiem walutowym, Zasady wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko,
- 5) Ryzyko operacyjne: Strategia Zarządzania Ryzykiem, Zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym, Polityka kadrowa,
- 6) Ryzyko kapitałowe: Strategia Zarządzania Ryzykiem, Strategia zarządzania i planowania kapitałowego, Zasady wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko, Zasady szacowania kapitału wewnętrznego, Zasady Przeprowadzania Testów Warunków Skrajnych,
- 7) Ryzyko braku zgodności: Strategia Zarządzania Ryzykiem, Zasady zapewnienia zgodności, Polityka zgodności,
- 8) Ryzyko bancassurance: Strategia Zarządzania Ryzykiem, Polityka w zakresie bancassurance,
- 9) Ryzyko strategiczne: Strategia Zarządzania Ryzykiem, Strategia zarządzania i planowania kapitałowego, Zasady planowania, Zasady zarządzania ryzykiem strategicznym.

W Banku funkcjonuje Instrukcja system informacji zarządczej określająca System Informacji Zarządczej, który opiera się na następujących założeniach:

- 1) informacje będące przedmiotem instrukcji pozwalają na pełną ocenę działalności Banku przez odpowiednie organy Banku,
- 2) uwzględniając założenia zawarte w pkt. 1, powyższe informacje pozwalają na dokonanie oceny wszystkich istotnych obszarów działania Banku,
- 3) nadzór nad funkcjonowaniem Systemu sprawuje Zarząd, który ponosi również odpowiedzialność za jego prawidłowe funkcjonowanie,
- 4) w przyjętym Systemie informacje zarządcze przekazywane są w sposób rzetelny i przejrzysty.
- 5) System informacji zarządczej podlega badaniu audytu wewnętrznego.

Celami strategicznymi w zakresie zarządzania wyżej wymienionymi rodzajami ryzyka są:

1. Dla ryzyka kredytowego, w tym ryzyka koncentracji zaangażowań:

- Wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z:
  - a. całym portfelem kredytowym,
  - b. portfelem detalicznych ekspozycji kredytowych (DEK),
  - c. portfelem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (EKZH), które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem;

- Prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem DEK i EKZH mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- Przestrzeganie wyznaczonych wskaźników: wyrażającego stosunek wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i zobowiązań finansowych innych niż zobowiązania kredytowe do dochodu klienta detalicznego (DtI – ang. debt to income) i wyrażającego stosunek wartości ekspozycji kredytowej do wartości nieruchomości (LtV - ang. loan to value) oraz maksymalnych okresów kredytowania;
- Utrzymywanie stabilnych, umiarkowanie zdywersyfikowanych i zrównoważonych pod względem jakości i wartości portfeli równocześnie cechujących się wysoką dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych;
- W związku z działaniem w środowisku wysokiego ryzyka kredytowego, Bank kładzie szczególny nacisk na ustanawianie skutecznych zabezpieczeń spłaty kredytów oraz wdrożenie adekwatnego do profilu ryzyka kredytowego Banku systemu zarządzania ryzykiem kredytowym;
- Stosowanie zabezpieczeń spłaty kredytów głównie w postaci hipoteki na nieruchomościach, zarówno komercyjnych, jak i mieszkalnych, które podlegają systematycznej ocenie i weryfikacji;
- Bank zwiększa skalę rodzajów przyjmowanych zabezpieczeń, które umożliwią stosowanie technik redukcji ryzyka kredytowego, szczególnie poręczeń BGK;
- Zarządzanie ryzykiem koncentracji: dużych zaangażowań, geograficznej, branżowej oraz w rodzaj zabezpieczenia. W obszarze koncentracji związanej z kredytami udzielonymi dużym kredytobiorcom (tj. takim, których zaangażowanie wobec Banku przekracza 10% kapitału uznanego) Bank ustalił limit na poziomie 550% kapitałów własnych. Po przekroczeniu tego poziomu, będzie wyznaczany i utrzymywany wewnętrzny wymóg kapitałowy;
- W zakresie koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia Bank stara się ograniczać ryzyko związane z zabezpieczeniami w formie hipoteki poprzez minimalizowanie ryzyka prawnego przy ustanawianiu zabezpieczeń, monitorowanie wartości nieruchomości, ustanawianie odpowiednich poziomów wskaźników LtV (wyrażających stosunek wartości kredytu do wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie) lub wskaźnik adekwatności zabezpieczenia (liczony jako stosunek zadłużenia do wartości wszystkich zabezpieczeń rzeczowych) oraz limitów na poszczególne rodzaje zabezpieczeń - ekspozycje zabezpieczone hipotecznie (odrębnie ekspozycje zabezpieczone nieruchomościami mieszkaniowymi i ekspozycje zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi). Najbardziej preferowane zabezpieczenia pieniężne oraz gwarancje bankowe nie zostały objęte limitami.

2. Dla ryzyka płynności i finansowania:

- zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji;
- utrzymywanie przez Bank aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni;
- Utrzymanie wskaźników płynności na odpowiednich poziomach:
  - a. Nadzorcza Norma Płynności M1 – 20 000 tys. zł
  - b. Nadzorcza Norma Płynności M2 – 1,20

- c. Nadzorcza Norma Płynności M3 – 1,05
- d. Nadzorcza Norma Płynności M4 – 1,05
- e. Wskaźnik pokrycia wypływów netto (Liquidity Coverage Ratio - LCR) – 100%
- f. Wskaźnik stabilnego finansowania netto (Net Stable Funding Ratio – NSFR) – 100%.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- realizowanie strategii finansowania, której elementem są następujące założenia:
  - głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych, ich łączna kwota powinna stanowić co najmniej 75% pasywów ogółem;
  - Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania depozytów;
  - Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania;
- pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;
- utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
- utrzymywanie wymogu pokrycia płynności (wskaźnika LCR) oraz stabilnego finansowania (wskaźnika NSFR) przynajmniej na poziomie określonym w Planie Naprawy jako poziom ostrzegawczy;
- finansowanie na bezpiecznym poziomie kredytów powiększonych o majątek trwały przez depozyty powiększone o fundusze własne;
- utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu na poziomie zapewniającym występowanie nadwyżki skumulowanych aktywów nad skumulowanymi pasywami w okresie do 1 roku oraz nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku;
- zapewnienie globalnej wypłacalności Banku, oznaczającej posiadanie skumulowanej luki płynności (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych oraz funduszy własnych w pasywach) na poziomie nieujemnym; dywersyfikacja źródeł finansowania poprzez ograniczanie udziału środków dużych deponentów;
- dążenie do podnoszenia stabilności źródeł finansowania głównie poprzez pozyskiwanie środków od gospodarstw domowych po akceptowalnej cenie oraz poprzez wydłużanie terminów wymagalności;
- identyfikacja wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia postępowanie według procedur awaryjnych określonych w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

3. Dla ryzyka stopy procentowej:

- optymalizacja wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
- ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów:
  - ryzyko przeszacowania – 10% annualizowanego wyniku odsetkowego pomniejszonego o rozliczone w czasie prowizje;

- ryzyko bazowe – 10% annualizowanego wyniku odsetkowego pomniejszonego o rozliczone w czasie prowizje;
- ryzyko krzywej dochodowości – 5% annualizowanego wyniku odsetkowego pomniejszonego o rozliczone w czasie prowizje;
- ryzyko opcji klienta – 5% annualizowanego wyniku odsetkowego pomniejszonego o rozliczone w czasie prowizje;
- wpływ zmiany stóp procentowych na wartość ekonomiczną kapitału – 4% funduszy własnych.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;
- ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku do maksymalnie 2% sumy bilansowej;
- zmniejszanie ryzyka bazowego poprzez:
  - 1) stosowanie dla produktów klientów stóp bazowych w postaci stawek własnych Banku (w zakresie przewidzianym w przepisach prawa) - zwłaszcza dla aktywów wrażliwych,
  - 2) oferowanie klientom produktów depozytowych, których oprocentowanie uzależnione byłoby od stawek rynkowych (stóp rynku międzybankowego);
- dążenie do wypracowywania jak największych przychodów pozaodsetkowych.

4. Dla ryzyka walutowego:

- obsługa klientów Banku w zakresie posiadanych uprawnień walutowych;
- zapewnienie klientom Banku kompleksowej obsługi w zakresie prowadzenia rachunków walutowych bieżących i terminowych, obsługi kasowej, realizacji przelewów otrzymywanych i wysyłanych za granicę oraz wykonywania innych czynności obrotu dewizowego za pośrednictwem SGB-Banku S.A.;
- minimalizowanie ryzyka walutowego.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- dążenie do utrzymania domkniętych indywidualnych pozycji walutowych, tak aby pozycja walutowa całkowita nie przekroczyła 2% funduszy własnych Banku; prowadzenie transakcji wymiany walut z SGB-Bankiem S.A. polegających na zagospodarowywaniu nadwyżek środków walutowych oraz domykaniu otwartych pozycji walutowych Banku; transakcje walutowe nie mają charakteru spekulacyjnego;
- utrzymywanie relatywnie wysokiego poziomu aktywów płynnych w walutach obcych;
- podnoszenie kwalifikacji kadry;
- niedokonywanie transakcji w walutach niewymienialnych.

5. Dla ryzyka operacyjnego:

- optymalizacja efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania, racjonalizacja kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne;
- wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym;
- w zakresie ryzyka reputacji utrzymywanie prawidłowych relacji z Udziałowcami traktowane jako forma minimalizacji ryzyka wystąpienia sporów sądowych oraz z

Klientami Banku celem minimalizacji ryzyka wypłaty depozytów, mogące wpłynąć negatywnie na sytuację finansową Banku.

6. Dla ryzyka kapitałowego:

- dążenie do zapewnienia odpowiedniej struktury, odbudowy funduszu udziałowego i funduszu zasobowego, zmniejszonych w wyniku pokrycia straty finansowej z lat 2014-2015 i 2016 oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności;
- ograniczenie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko do rodzajów ryzyka przewidzianych przez przepisy prawa przy założeniu braku prowadzenia działalności handlowej;
- dążenie do osiągnięcia łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie 12,875%, od 01.01.2019r 13,50%;
- dążenie do osiągnięcia współczynnika kapitału Tier I na poziomie 10,875%, od 01.01.2019r. 11,50%;
- dążenie do osiągnięcia współczynnika kapitału podstawowego na poziomie 9,375%, od 01.01.2019r. 10,00%;
- obciążenie kapitałem wewnętrznym funduszy własnych na maksymalnym poziomie 97%; tym samym posiadanie wewnętrznego współczynnika kapitałowego na minimalnym poziomie 8,25%;
- dywersyfikacja funduszu udziałowego poprzez ograniczenie pakietu udziałów jednego członka do 5% funduszu udziałowego, ograniczenie nie dotyczy już posiadanych udziałów;
- przekazywanie na fundusze własne 100% nadwyżki bilansowej, w tym co najmniej 5% nadwyżki na zwiększenie funduszu zasobowego, jeżeli fundusz ten nie osiąga wysokości wniesionych udziałów obowiązkowych, pozostała część nadwyżki bilansowej przekazywana jest na odbudowywanie całego kapitału udziałowego;
- posiadanie zaangażowania kapitałowego w kapitał zakładowy (akcyjny) SGB-Banku S.A. na poziomie minimum 0,5% sumy bilansowej Banku, zgodnie z założeniami Systemu Ochrony SGB;
- dążenie do posiadania zaangażowania w instrumenty kapitałowe SGB-Banku S.A. na poziomie 8% w odniesieniu do funduszy własnych, zgodnie z założeniami Systemu Ochrony SGB;
- nie angażowanie się kapitałowe w podmioty będące Uczestnikami Systemu Ochrony, za wyjątkiem SGB-Banku S.A.;
- Bank zgodnie z założeniami planuje przystąpienie do Systemu Ochrony;
- ograniczenie jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych, bankach krajowych, zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji – (akcje i udziały, zobowiązania podporządkowane, dopłaty na rzecz spółek prawa handlowego), tak aby nie stanowiło ono jednocześnie:
  - a) więcej niż 10% funduszy własnych Banku,
  - b) więcej niż 10% funduszy własnych tych podmiotów,
- utrzymywanie minimalnej wielkości wskaźnika dźwigni finansowej na poziomie 4,0%.

7. Dla ryzyka braku zgodności:

- efektywne przeciwdziałanie możliwościom wystąpienia naruszeń przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania;
- sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności;

- dążenie do zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi;
- dążenie i dbałość o:
  - a) wizerunek zewnętrzny Banku rozumianego jako instytucja zaufania publicznego,
  - b) pozytywny odbiór Banku przez klientów,
  - c) przejrzystość działań Banku wobec klientów,

8. Dla ryzyka strategicznego:

- utrzymywanie na akceptowalnym poziomie negatywnych konsekwencji finansowych spowodowanych:
  - a) błędnymi decyzjami,
  - b) decyzjami podjętymi na podstawie niewłaściwej oceny,
  - c) podjęciem niewłaściwych decyzji dotyczących kierunku rozwoju strategicznego Banku,
  - d) zmianami w otoczeniu zewnętrznym i niewłaściwą reakcją na te zmiany.
- realizacja założeń Planu naprawy.

9. Dla ryzyka bancassurance:

- utrzymanie niskiego poziomu ryzyka poprzez zapewnienie oferty produktów ubezpieczeniowych zabezpieczających interesy Klientów i Banku.
Realizacja celu będzie dokonywana poprzez:
  - a) realizację szczegółowych wytycznych zawartych w obowiązującej w Banku „Polityce w zakresie bancassurance”,
  - b) właściwy podział zadań i organizację procesów zarządzania ryzykiem bancassurance,
  - c) nadzór nad efektywnością procesów zarządzania ryzykiem bancassurance i poziomem ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem

1. Bank posiada system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej zorganizowany na trzech niezależnych poziomach:
  - 1) Poziom pierwszy – zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku. Zarządzanie ryzykiem na tym poziomie oznacza między innymi:
    - a) określenie maksymalnych pułapów decyzyjności na szczeblach operacyjnych,
    - b) wprowadzenie zasady co najmniej dwóch osób uczestniczących w procesie podejmowania decyzji obciążonej ryzykiem kredytowym,
    - c) regularne monitorowanie i ocena jakości decyzji obciążonych ryzykiem podejmowanych na szczeblu działalności operacyjnej Banku oraz w ramach procesów kontroli funkcjonalnej,
    - d) systematyczne szkolenie pracowników z zakresu zagadnień dotyczących ryzyka,
    - e) bieżący nadzór nad pracownikami w zakresie przestrzegania polityk ryzyka, zasad opisanych w regulacjach wewnętrznych Banku, sprawowany przez bezpośrednich przełożonych,
    - f) Bank planuje w kolejnych latach uwzględnianie jakości pracy rozumianej jako przestrzeganie zasad ostrożnego podejścia do ryzyka w ocenie pracy poszczególnych pracowników, jednostek organizacyjnych lub komórek organizacyjnych.
  - 2) Poziom drugi – zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie do tego powołanych stanowiskach lub komórkach organizacyjnych oraz stanowisko do spraw zgodności. Zarządzanie oznacza między innymi:

- a) powołanie niezależnych, odrębnych komórek organizacyjnych Centrali Banku, pozostających pod bezpośrednim nadzorem Członków Zarządu, zajmujących się oceną ryzyka kredytowego, monitorowaniem ryzyka kredytowego, administracją kredytową, zarządzaniem pozostałymi ryzykami uznanymi za istotne, sprawozdawczością zarządczą dotyczącą ryzyka oraz Stanowiska do spraw Zgodności,
  - b) pracownicy poziomu drugiego zarządzania ryzykiem są odpowiedzialni za identyfikację, pomiar lub szacowanie, kontrolę, monitorowanie oraz sprawozdawczość danego rodzaju ryzyka uznanego za istotne,
  - c) działalność Zespołu Kontroli Wewnętrznej,
  - d) powołanie komitetów odpowiedzialnych za opiniowanie spraw związanych z zarządzaniem ryzykiem (Komitet ALCO, Komitet Kredytowy, Komitet ds. Bezpieczeństwa, Komitet do spraw Jakości Danych),
  - e) systematyczne szkolenie pracowników zajmujących się administracją, zarządzaniem lub kontrolą ryzyka z odpowiedniego zakresu zagadnień,
  - f) opracowanie procesów zarządzania ryzykiem, administracji ryzykiem i obiegu dokumentów pozwalających na sprawne zarządzanie ryzykiem,
  - g) opracowanie dokumentów (polityk, podręczników, metodyk, procedur, zasad lub instrukcji) stosowanych w procesach zarządzania ryzykiem.
- 3) Poziom trzeci – zarządzanie na tym poziomie jest realizowane przez audyt wewnętrzny, który odpowiedzialny jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.
2. Regulamin Organizacyjny Banku oraz regulaminy komitetów odpowiedzialnych za opiniowanie spraw związanych z zarządzaniem ryzykiem prezentują szczegółowo strukturę organizacyjną spełniającą powyższe wymagania.
5. W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą:
- 1) Rada Nadzorcza,
  - 2) Zarząd,
  - 3) Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami – Komitet ALCO,
  - 4) Komitet Kredytowy,
  - 5) Komitet ds. Bezpieczeństwa,
  - 6) Komitet ds. Jakości Danych,
  - 7) Zespoły/stanowiska i pracownicy odpowiedzialni za:
    - a) sprawozdawczość dla odbiorców zewnętrznych,
    - b) zarządzanie płynnością w ramach nadwyżek środków,
    - c) zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w ramach nadwyżek środków,
    - d) zarządzanie pozycją walutową,
    - e) sprzedaż kredytów,
    - f) sprzedaż depozytów,
    - g) identyfikację i akceptację ryzyka kredytowego dla pojedynczych transakcji,
    - h) pomiar, monitorowanie i raportowanie poszczególnych rodzajów ryzyka bankowego,
    - i) kontrolę poszczególnych rodzajów ryzyka bankowego.

Do podstawowych zadań poszczególnych podmiotów systemu zarządzania ryzykiem należy:

1. Rada Nadzorcza

1. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem oraz ocenia jego adekwatność oraz skuteczność.
2. Rada Nadzorcza:
  - 1) zatwierdza Strategię działania Banku, strategię zarządzania ryzykiem oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, obejmujące m.in. możliwy do zaakceptowania ogólny poziom ryzyka Banku;
  - 2) zatwierdza procedury dotyczące procesów:
    - a) szacowania kapitału wewnętrznego,
    - b) planowania i zarządzania kapitałowego;
    - c) kredytowania osób wewnętrznych,
    - d) ujawniania informacji;
  - 3) zatwierdza strukturę organizacyjną Banku, zawartą w Regulaminie organizacyjnym, dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;
  - 4) zatwierdza ogólne zasady polityki dotyczącej zmiennych składników wynagrodzeń;
  - 5) zatwierdza plan pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych, łącznie z Planem Finansowym;
  - 6) zatwierdza zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka;
  - 7) sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności rozumianym jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, a także zatwierdza założenia polityki Banku w zakresie ryzyka braku zgodności, ocenia efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności;
  - 8) sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze Strategią działania i planem finansowym Banku;
  - 9) zapewnia wybór członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
  - 10) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem występującym w działalności Banku oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu, głównie poprzez zapoznawanie się z raportami i sprawozdaniami dotyczącymi oceny narażenia Banku na poszczególne rodzaje ryzyka (w tym ryzyka braku zgodności) i na ich podstawie dokonuje oceny stopnia efektywności i adekwatności zarządzania ryzykiem;
  - 11) ocenia, czy działania Zarządu w zakresie kontroli nad działalnością Banku są skuteczne i zgodne z polityką Rady Nadzorczej.

2. Zarząd

- 1) odpowiada za przygotowanie i wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzyka braku zgodności, systemu kontroli wewnętrznej, procesu szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz za nadzór nad efektywnością tych procesów;
- 2) odpowiada za zorganizowanie skutecznego procesu oceny adekwatności kapitałowej i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz nadzór nad jego efektywnością, wprowadzając w razie potrzeby niezbędne korekty i udoskonalenia;
- 3) wprowadza zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;

- 4) wprowadza podział zadań realizowanych w Banku, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej skutkującej podejmowaniem ryzyka przez Bank;
- 5) zatwierdza rodzaje limitów wewnętrznych oraz ich wysokość dostosowaną do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku;
- 6) odpowiada za przejrzystość działań Banku, w szczególności za politykę informacyjną w zakresie działalności Banku, pozwalającą na ocenę skuteczności działania Rady Nadzorczej i Zarządu Banku w zakresie zarządzania Bankiem, monitorowania stanu bezpieczeństwa działalności Banku i za ocenę sytuacji finansowej Banku;
- 7) zapewnia zgodność działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa;
- 8) zapewnia, że Bank prowadzi politykę służącą zarządzaniu wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka w działalności Banku i posiada procedury w tym zakresie;
- 9) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację polityki zmiennych składników wynagrodzeń;
- 10) uwzględnia rezultaty badań prowadzonych przez komórkę kontroli wewnętrznej oraz biegłych rewidentów przy podejmowaniu decyzji w ramach zarządzania Bankiem;
- 11) przekazuje Radzie Nadzorczej okresowe informacje przedstawiające w sposób rzetelny, przejrzysty i syntetyczny rodzaje i wielkość ryzyka w działalności Banku.

3. Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami ocenia działania w zakresie identyfikacji, pomiaru, limitowania, monitorowania i raportowania ryzyka oraz opiniuje regulacje wewnętrzne Banku pod kątem poszczególnych rodzajów ryzyka. Opiniuje podejmowanie działań, zmierzających do utrzymania ryzyka na akceptowalnym poziomie. Kreuje politykę zarządzania aktywami i pasywami. Skład i szczegółowe zadania Komitetu określa „Regulamin działania Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami – Komitetu ALCO”. W 2018r. odbyło się 31 protokołowanych posiedzeń Komitetu ALCO.

4. Komitet Kredytowy

Celem działania Komitetu Kredytowego jest ograniczanie ryzyka kredytowego przy podejmowaniu decyzji kredytowych. Do kompetencji Komitetu należy w szczególności wydawanie opinii dla Zarządu w sprawach dotyczących podjęcia decyzji w zakresie transakcji kredytowej i istotnych zmian warunków w tych transakcjach. Skład i szczegółowe zadania Komitetu określa „Regulamin działania Komitetu Kredytowego”. W 2018r. odbyło się 85 posiedzeń Komitetu Kredytowego.

5. Audyt wewnętrzny, jako jeden z elementów systemu kontroli wewnętrznej, w Banku do dnia obowiązywania Umowy Zrzeszenia z SGB – Bankiem S.A. wykonywany był na podstawie art. 10 Ustawy z dnia 10 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe przez Bank Zrzeszający, na zasadach określonych w Umowie Zrzeszenia.

W związku z wygaśnięciem Umowy Zrzeszenia oraz funkcjonowaniem Banku poza systemem ochrony, od dnia 24.11.2018r., zgodnie z art. 9c ust.2 pkt 3) Ustawy Prawo bankowe, na Banku ciąży obowiązek wyodrębnienia w strukturze organizacyjnej niezależnej komórki audytu wewnętrznego. Bank w okresie 24.11.2018r. – 31.12.2018r., rozpoczął proces dostosowania swojej struktury i procedur do wymogów określonych art. 9c ust.2 pkt 3) Ustawy Prawo.

W dniu 26.06.2019r. Zebranie Przedstawicieli podjęło stosowne uchwały dostosowujące Statut Banku oraz Politykę ładu korporacyjnego w Banku do przepisów prawa regulujących funkcjonowanie w strukturze Banku komórki audytu. W dalszej kolejności Bank będzie implementował stosowne zapisy na poziomie regulacji wewnętrznych.

6. Wyznaczone Komórki organizacyjne monitorują realizację wyznaczonych celów i zadań strategicznych, procesów tworzenia zysku oraz przedstawiają i monitorują pozycję Banku w zakresie bezpieczeństwa finansowego i operacyjnego. Podstawowe zadania Zespołów to gromadzenie, przetwarzanie, pomiar i raportowanie odpowiednim organom i komórkom Banku, informacji dotyczących podejmowanego przez Bank ryzyka oraz opracowywanie propozycji regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykami oraz szacowania wewnętrznych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

7. Pozostali pracownicy Banku mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń.

W strukturze organizacyjnej Banku funkcjonują komórki organizacyjne, które na dzień 31.12.2018r. obejmowały swoim zakresem działania związane z pomiarem, monitorowaniem i raportowaniem poniżej przedstawionych rodzajów ryzyka i adekwatności kapitałowej:

- 1) Zespół Ryzyka Bankowego,
- 2) Stanowisko ds. Zgodności.

W stosunku do rodzajów ryzyka objętych szczególnym nadzorem opracowane zostały metody ich pomiaru, ograniczania przy pomocy przyjętych limitów, monitorowania oraz opracowany system raportowania.

1) Ryzyko kredytowe:

Dla kredytów – które wśród aktywów są obciążone największym ryzykiem - pomiar dokonywany jest zgodnie z ogólnie obowiązującymi przepisami tj. poprzez wycenę kredytów, tworzenie rezerw celowych i odpisów aktualizujących. Kompleksowo – dla wszystkich aktywów i zobowiązań pozabilansowych – wielkość ryzyka odzwierciedla poziom aktywów ważonych ryzykiem.

Monitorowanie ryzyka związanego z udzielonymi kredytami odbywa się poprzez badanie terminowości spłat kredytów oraz sytuacji ekonomiczno-finansowej klientów.

Limity ograniczające ryzyko kredytowe dotyczą m.in.: maksymalnych kwot jednostkowych kredytów, maksymalnych kwot zaangażowań w jeden podmiot lub grupę podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, maksymalnych wskaźników LtV (oznaczających wartość kredytu do rynkowej wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie) dla ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie oraz struktury portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie.

Ponadto co kwartał sporządzane są raporty dotyczące ryzyka kredytowego, które zawierają wskaźniki pozwalające obserwować poziom i trend ryzyka m.in. dotyczący należności zagrożonych, prezentują strukturę rodzajową i podmiotową udzielonych kredytów, pozwalają na monitorowanie dużych koncentracji kredytowych.

Odbiorcami raportów jest w okresach kwartalnych Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, Zarząd i Rada Nadzorcza Banku.

2) Ryzyko płynności i finansowania:

Pomiar ryzyka dokonywany jest poprzez:

- Obserwowanie stanu środków na rachunku bieżącym i lokatach zdeponowanych w SGB-Banku S.A.,
- Sporządzanie zestawienia urealnionych terminów płatności aktywów i pasywów Banku – raport Luka płynności,
- Analizę wskaźników, w tym nadzorczych miar płynności, LCR,
- Badanie stopnia stabilności bazy depozytowej.

Bank zgodnie z uchwałą Komisji Nadzoru Finansowego zobowiązany jest do przestrzegania norm płynności zarówno krótko, jak i długoterminowej. Bank wprowadził również limity na ryzyko płynności w zakresie wielkości niedopasowania skumulowanych luk płynności, luki globalnej oraz w zakresie nadzorczych miar płynności.

Raporty dotyczące ryzyka w zakresie zarządzania płynnością krótkoterminową sporządzane są z częstotliwością dzienną, natomiast pozostałe z częstotliwością kwartalną. Ich głównymi adresatami są osoby operacyjnie zarządzające płynnością, Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, Zarząd Banku i Rada Nadzorcza.

3) Ryzyko stopy procentowej:

Pomiar ryzyka przeszacowania i bazowego polega na analizie luki, tj. określeniu wielkości niedopasowania między wrażliwymi na zmiany stopy procentowej aktywami i pasywami w poszczególnych przedziałach czasowych uwzględniających pierwszy możliwy termin zmian stóp procentowych, w podziale na poszczególne stopy referencyjne oraz wyliczeniu zmian wyniku odsetkowego w przyjętych okresach, na podstawie założonych zmian stóp procentowych. Bank bada wpływ zmiany stóp procentowych o 200 i 100 punktów bazowych na wynik odsetkowy.

Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez stosowanie systemu limitów oraz poprzez podstawowe wskaźniki ekonomiczne związane z ryzykiem stopy procentowej.

Monitorowanie i raportowanie ryzyka odbywa się w cyklach kwartalnych na posiedzeniach Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami i Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej.

4) Ryzyko walutowe:

Bank dokonuje bieżącego pomiaru wielkości ryzyka walutowego w drodze monitorowania wielkości całkowitej pozycji walutowej Banku oraz otwartej pozycji walutowej w poszczególnych walutach. Bank ustanowił limit całkowitej pozycji walutowej w wysokości 2% funduszy własnych.

Monitorowanie poziomu ryzyka walutowego odbywa się z częstotliwością dzienną oraz kwartalną. Raportowanie ryzyka walutowego odbywa się w cyklach kwartalnych na posiedzeniach Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami i Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej.

5) Ryzyko operacyjne:

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym jest realizowany w sposób ciągły i obejmuje identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie, raportowanie oraz redukowanie tego ryzyka. W ramach funkcji zarządzania ryzykiem Bank oddziela funkcje identyfikacji ryzyka od funkcji pomiaru i od funkcji kontroli ryzyka. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym odbywa się zgodnie z zasadą trzech linii obrony. W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym uczestniczą wszyscy pracownicy Banku (pracownicy operacyjni (I linia) zarządzają ryzykiem na poziomie operacyjnym) ze względu na fakt, że ryzyko operacyjne dotyczy wszystkich komórek i obszarów działalności Banku, kierujący poszczególnymi jednostkami/komórkami organizacyjnymi pełnią rolę tzw.

Właściciele ryzyka i są odpowiedzialni za zarządzanie ryzykiem operacyjnym w podległych im jednostkach/zespołach, w zakresie wszystkich wykonywanych w nich czynności. Za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym utrzymywanie poziomu ryzyka w granicach wyznaczonej tolerancji odpowiada Zarząd Banku; w szczególności odpowiedzialność za obszar zarządzania ryzykiem operacyjnym przypisana jest Prezesowi Zarządu zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym i Regulaminem Działania Zarządu.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku obejmuje:

- 1) identyfikację procesów, a w ich ramach:
  - a) krytycznych procesów biznesowych,
  - b) procesów kluczowych;
- 2) identyfikację ryzyka;
- 3) pomiar i ocenę ryzyka;
- 4) stosowanie narzędzi redukcji ryzyka;
- 5) monitorowanie ryzyka, w tym:
  - a) raportowanie zdarzeń operacyjnych,
  - b) raportowanie strat operacyjnych,
  - c) monitorowanie limitów nałożonych na poziom KRI i maksymalnego limitu na wysokość rocznych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego.

Do skutecznej identyfikacji i pomiaru ryzyka Bank wykorzystuje następujące narzędzia:

- 1) rejestr zdarzeń i strat operacyjnych;
- 2) rejestr skarg i reklamacji klientów Banku;
- 3) wyniki testów (Planu Utrzymania Ciągłości Działania, planów awaryjnych);
- 4) wyniki z audytu wewnętrznego i zewnętrznego;
- 5) inne materiały kontroli wewnętrznej.

Do pomiaru ryzyka operacyjnego wykorzystywane są także:

- 1) wyniki samooceny ryzyka operacyjnego;
- 2) Kluczowe wskaźniki ryzyka.

OGÓLNY PROFIL RYZYKA OPERACYJNEGO OKREŚLA OBSZARY, W KTÓRYCH POTENCJALNE NARAŻENIE BANKU NA RYZYKO OPERACYJNE JEST NAJWIĘKSZE. BANK OKREŚLA DOCELOWY PROFIL RYZYKA KORZYSTAJĄC Z METODY SAMOOCENY RYZYKA OPERACYJNEGO.

Tolerancję/apetyt na ryzyko operacyjne Bank wyznacza poprzez określone limity Kluczowych wskaźników ryzyka.

System raportowania poziomu i profilu ryzyka operacyjnego obejmuje raporty przygotowywane przez Zespół Ryzyka Bankowego. Dostarczają one informacji na temat:

- 1) wykorzystania założonych tolerancji/apetytu na ryzyko operacyjne danego rodzaju;
- 2) ostatnich znaczących wewnętrznych zdarzeń ze stratą/zdarzeń rzeczywistych i strat z nimi związanych;
- 3) istotnych zdarzeń zewnętrznych oraz prawdopodobieństwa zajścia takich zdarzeń w Banku i ich potencjalnego wpływu na Bank;
- 4) poziomu wykorzystania limitów Kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego /KRI/;
- 5) wyników samooceny ryzyka operacyjnego;
- 6) wyników testów warunków skrajnych.

Raporty są przedstawiane kwartalnie Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz Zarządowi i Radzie Nadzorczej.

6) Ryzyko kapitałowe

Poziom adekwatności kapitałowej podlega systematycznemu monitorowaniu w okresach kwartalnych.

Bank dokonuje agregacji wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka uznane za istotne, tym samym oblicza kapitał wewnętrzny w oparciu o metodę minimalnego poziomu wymogu kapitałowego. Punktem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego jest wyliczony regulacyjny wymóg kapitałowy. Następnie obliczane są dodatkowe wymogi kapitałowe na rodzaje ryzyka ujęte w regulacyjnym wymogu kapitałowym oraz na pozostałe, istotne rodzaje ryzyk.

Kapitał wewnętrzny stanowi sumę regulacyjnego wymogu kapitałowego, dodatkowych wymogów kapitałowych na ryzyka objęte wymogiem regulacyjnym oraz wymogów kapitałowych na pozostałe istotne rodzaje ryzyka obliczonych zgodnie z obowiązującymi w banku zasadami szacowania kapitału wewnętrznego.

Bank aktualizuje poziom kapitału wewnętrznego w okresach kwartalnych według następujących zasad:

- 1) kapitał regulacyjny na poszczególne rodzaje ryzyka jest wyznaczany w okresach kwartalnych (za wyjątkiem ryzyka operacyjnego, który jest wyznaczany raz w roku);
- 2) dodatkowe wymogi kapitałowe na poszczególne rodzaje ryzyka wyznaczane są na koniec każdego kwartału i utrzymywane przez kolejny kwartał.

Odbiorcami raportów są w okresach kwartalnych Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, Zarząd i Rada Nadzorcza Banku.

Raporty dostarczają informacji na temat:

- 1) poziomu, struktury i zmian w funduszach własnych,
- 2) poziomu uznanego kapitału,
- 3) poziomu i zmian współczynników kapitałowych, w tym struktury i zmian w aktywach ważonych ryzykiem,
- 4) poziomu i struktury kapitału wewnętrznego,
- 5) wyników testów warunków skrajnych,
- 6) realizacji przyjętych limitów alokacji,
- 7) realizacji planu kapitałowego,
- 8) poziomu i zmian wskaźnika dźwigni finansowej.

Proces szacowania kapitału wewnętrznego jest poddawany corocznej analizie przez Zespół Ryzyka Bankowego.

Wyniki przeprowadzonego przeglądu są prezentowane Zarządowi. Zarząd dokonuje weryfikacji procedur szacowania wymogów kapitałowych oraz prezentuje Radzie Nadzorczej w sposób syntetyczny informację o dokonanym przeglądzie procesu szacowania kapitału wewnętrznego i proponuje ewentualne zmiany.

Na podstawie informacji Zarządu – Rada Nadzorcza dokonuje oceny procesu szacowania kapitału wewnętrznego.

7) Ryzyko braku zgodności:

Bank uznaje, iż ryzyko braku zgodności jest ryzykiem trudnomierzalnym. Biorąc pod uwagę występujące powiązania pomiędzy negatywnymi skutkami ryzyka braku zgodności z ryzykiem operacyjnym, ryzyko to jest pokryte wymogiem kapitałowym z tytułu ryzyka operacyjnego.

Ryzyko braku zgodności Bank definiuje jako skutki nieprzestrzegania przez Bank przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych standardów postępowania/standardów rynkowych

W Banku zarządzanie ryzykiem braku zgodności realizowane jest na podstawie opracowanych w formie pisemnej, wprowadzonych przez Zarząd, zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą procedur, tj. strategii, zasad i polityk.

Podstawowe dokumenty regulujące proces zarządzania ryzykiem braku zgodności to:

- Strategia zarządzania ryzykiem,
- Polityka zgodności,
- Zasady zapewnienia zgodności,
- Zasady zarządzania konfliktami interesów,
- Procedura anonimowego zgłaszania naruszeń prawa oraz obowiązujących w Banku procedur i standardów etycznych,
- Zasady składania i rozpatrywania skarg i reklamacji,
- Instrukcja opracowywania i wprowadzania wewnętrznych aktów normatywnych.

Proces zarządzania ryzykiem braku zgodności obejmuje działania:

- 1) Zarządu Banku i Rady Nadzorczej, zmierzające do ustanowienia i zatwierdzenia polityki, zapewnienia jej przestrzegania, nadzoru nad procesem zarządzania ryzykiem braku zgodności oraz oceny jego efektywności, podejmowania działań zaradczych, w przypadku stwierdzenia istotnych zdarzeń braku zgodności;
- 2) wyodrębnionego w strukturze organizacyjnej Stanowiska ds. Zgodności, odpowiedzialnego za koordynowanie procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 3) wszystkich pracowników Banku na każdym szczeblu organizacyjnym, opierające się na świadomości przyjętych rozwiązań oraz przestrzeganiu obowiązujących w Banku zasad.

W procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności uczestniczą także Kancelarie prawne współpracujące z Bankiem, które analizują i opiniują zgodność projektów wewnętrznych aktów prawnych Banku z obowiązującymi przepisami zewnętrznymi, analizują i opiniują umowy /w tym outsourcingowe/ pod kątem ich zgodności z przepisami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności obejmuje w Banku w szczególności następujące obszary:

- 1) przepisy i regulacje związane z prawem bankowym (w tym procedury udzielania kredytów);
- 2) polityka informacyjna dotycząca ujawnień, obowiązki informacyjne Banku;
- 3) ochrona danych osobowych;
- 4) ochrona konkurencji i konsumentów oraz zwalczanie nieuczciwej konkurencji,
- 5) reklama produktów i usług bankowych;
- 6) przeciwdziałanie nieuczciwym praktykom rynkowym;
- 7) tajemnica bankowa, informacje poufne, tajemnica zawodowa, tajemnica przedsiębiorstwa;
- 8) przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
- 9) relacje z klientami, transakcje klientów, w tym tworzenie listy kontrahentów, z którymi Bank nie zamierza lub nie powinien podejmować współpracy;
- 10) rozwijanie nowych modeli biznesowych lub tworzenie nowych produktów, w szczególności pod kątem ich zgodności z przepisami prawa;
- 11) etyka bankowa (dobre praktyki bankowe) zgodnie z Kodeksem Etyki Bankowej przyjętym przez Związek Banków Polskich oraz wewnętrznymi regulacjami w zakresie standardów postępowania;
- 12) zagadnienia dotyczące konfliktów interesów, darowizn i podarunków, zachęt, transakcji własnych;
- 13) przyjmowanie zgłoszeń naruszeń compliance, postępowania wyjaśniające;

- 14) umowy outsourcingowe;
- 15) prawo pracy, w tym problematyka związana mobbingiem i dyskryminacją.

Proces zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku obejmuje:

- 1) identyfikację ryzyka;
- 2) analizę/ocenę ryzyka;
- 3) kontrolę ryzyka, tj. stosowanie mechanizmów kontrolnych oraz mechanizmów ograniczających ryzyko;
- 4) monitorowanie ryzyka,
- 5) raportowanie.

Stanowisko ds. Zgodności wspiera Zarząd w zakresie efektywnego zarządzania ryzykiem braku zgodności, w tym doradza w sprawach obowiązujących Bank przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, na bieżąco informuje Zarząd Banku o przypadkach występowania naruszeń compliance, opiniuje nowe produkty lub procesy pod kątem ryzyka ewentualnego wystąpienia naruszeń compliance lub utraty reputacji. W celu zidentyfikowania ryzyka braku zgodności stanowisko ds. Zgodności we współpracy z kancelariami prawnymi oraz innymi komórkami organizacyjnymi Banku identyfikuje spoczywające na Banku obowiązki.

Stanowisko ds. Zgodności prowadzi następujące rejestry: rejestr naruszeń compliance, rejestr reklamacji, skarg i wniosków, rejestr konfliktów interesów, rejestr naruszeń anonimowych.

Prowadzony rejestr naruszeń compliance jest aktualizowany w okresach kwartalnych lub na bieżąco, jeżeli informacja o zdarzeniu pochodzi od pracownika.

Rejestr naruszeń compliance prowadzony jest na podstawie:

- 1) rejestru zdarzeń operacyjnych, prowadzonego w ramach ryzyka operacyjnego;
- 2) rejestru skarg i wniosków/ reklamacji;
- 3) rejestru spraw sądowych;
- 4) informacji dotyczącej braku zgodności w obszarze dotyczącym przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
- 5) wyników kontroli prowadzonych w ramach kontroli wewnętrznej,
- 6) wyników kontroli prowadzonych przez audyt wewnętrzny;
- 7) wyników kontroli przeprowadzonych przez Urząd Komisji Nadzoru Finansowego;
- 8) wyników z analiz kwestionariuszy BION;
- 9) informacji przekazywanych na bieżąco przez pracowników Banku;
- 10) niekorzystnych informacji o Banku, które pojawiły się w mediach;
- 11) wyników z przeprowadzonych przez Stanowisko ds. zgodności analiz terminowości i zakresu aktualizacji procedur.

Naruszenia compliance rejestrowane w rejestrze, podlegają bieżącemu monitorowaniu przez Stanowisko ds. zgodności.

Pracownicy Banku, jak również członkowie organów Banku, mają prawo i obowiązek przekazania informacji o podejrzeniu wystąpienia nieprawidłowości lub naruszenia przepisów prawa wewnętrznego lub zewnętrznego lub przyjętych przez Bank standardów postępowania, polegających na nieprawidłowym działaniu, zaniechaniu działania lub nieetycznym postępowaniu pracowników Banku lub członków organów Banku, bez zachowania drogi służbowej (tzw. „Zasada Whistleblowing”). Powyższa procedura została

sformalizowana i podlega corocznej ocenie adekwatności i skuteczności jej funkcjonowania przez Radę Nadzorczą.

Raporty o ryzyku braku zgodności dla Zarządu i Rady Nadzorczej sporządzane są kwartalnie, skupiają się na podstawowych zadaniach, które ma spełniać zarządzanie ryzykiem braku zgodności, a więc dotyczą czynności podejmowanych w celu zapewnienia zgodności działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz przyjętymi przez Bank standardami postępowania.

Raporty z ryzyka braku zgodności zawierają:

- 1) podsumowanie wszystkich naruszeń compliance, które wystąpiły w okresie objętym raportem;
- 2) identyfikację i ocenę ryzyka braku zgodności wraz z rekomendowanymi mechanizmami kontrolowania i ograniczania ryzyka,
- 3) działania ograniczające ryzyko braku zgodności tj. zestawienie opiniowanych przez stanowisko zgodności: regulacji wewnętrznych, projektów umów podpisywanych przez Bank, materiałów marketingowych oraz komunikacji masowej kierowanej do klientów,
- 4) wyniki przeprowadzonych kontroli przez stanowisko zgodności zgodnie z obowiązującą w Banku matrycą funkcji kontroli,
- 5) zestawienie skarg i reklamacji oraz sposób ich rozpatrzenia,
- 6) zestawienie informacji dotyczących procesu udzielania odpowiedzi na zapytania organów o informację bankową,
- 7) udział kierującego komórka do spraw zgodności w Posiedzeniach organów Banku,
- 8) podsumowanie liczbowe spraw sądowych,
- 9) przesyłane alerty compliance oraz komunikaty dotyczące zmian w prawie,

Stanowisko ds. zgodności na bieżąco informuje Zarząd Banku o przypadkach występowania naruszeń compliance. Na podstawie raportów Stanowiska ds. zgodności i raportów Zespołu Ryzyka Bankowego Zarząd Banku podejmuje stosowne działania.

Rada Nadzorcza co najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank, jak również ocenia adekwatność i skuteczność komórki do spraw zgodności.

8) Ryzyko bancassurance:

System informacji zarządczej dla organów banku z obszaru bancassurance dostarcza informacji na temat:

- 1) poziomu ryzyka oraz jakości i skuteczności stosowanych zasad zabezpieczenia ekspozycji kredytowych w formie ubezpieczenia, na które składają się informacje o:
  - a. przypadkach odstąpienia przez Bank od wystąpienia z wnioskiem o wypłatę świadczenia oraz o przyczynach wystąpienia tych zdarzeń,
  - b. przypadkach odmowy wypłaty świadczeń przez zakład ubezpieczeń,
- 2) ilości złożonych skarg i reklamacji, liczby uwzględnionych skarg i reklamacji,
- 3) realizacji akceptowalnego poziomu ryzyka,
- 4) oceny sytuacji ekonomicznej zakładów ubezpieczeń,
- 5) prawidłowości stosowanej polityki ubezpieczeń,
- 6) prawidłowości stosowanej polityki rachunkowości,
- 7) obowiązujących procedur i standardów obsługi sprzedażowej i posprzedażowej klienta oraz zasad monitorowania ich przestrzegania wraz z wnioskami i propozycjami wprowadzenia ewentualnych zmian.

Raporty z zakresu realizacji polityki bancassurance są przedstawiane kwartalnie Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz Zarządowi i Radzie Nadzorczej.

9) Ryzyko strategiczne:

Pomiar poziomu ryzyka strategicznego Banku dokonywany jest poprzez ocenę wpływu czynników, do których należą w szczególności:

1. czynniki makroekonomiczne:
  - 1) poziom podstawowych stóp procentowych
  - 2) wskaźnik wzrostu produktu krajowego brutto
  - 3) wskaźnik bezrobocia,
2. czynniki dotyczące płynności, poniżej wskaźników określonych w celach zarządzania ryzykiem płynności,
3. wskaźnik adekwatności kapitałowej, poziom funduszy własnych, w tym w szczególności poziom funduszu udziałowego, poprzez dążenie do osiągnięcia minimum nadzorczych wskaźników kapitałowych.

Raporty z zakresu ryzyka strategicznego zawierają:

- 1) strukturę rachunku zysków i strat z punktu narażenia na ryzyko strategiczne;
- 2) wyniki testów warunków skrajnych,
- 3) analizę czynników warunkujących realizację prognoz finansowych Banku, tj. czynników makroekonomicznych, płynności i adekwatności kapitałowej.

Raporty z zakresu ryzyka strategicznego są przedstawiane kwartalnie Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz Zarządowi i Radzie Nadzorczej.

Ponadto monitorowanie i raportowanie w zakresie ryzyka strategicznego odbywa się w ramach Sprawozdań z realizacji Planu Naprawy Banku przedstawianych Zarządowi i Radzie Nadzorczej w terminach kwartalnych oraz w ramach raportowania ryzyka płynności, ryzyka stóp procentowych i ryzyka kapitałowego oraz realizacji planu finansowego.

Bank stosuje zabezpieczenia w celu zapewnienia zwrotu przysługującej mu wierzytelności w stosunku do kredytobiorcy, w razie gdyby kredytobiorca nie dokonał zapłaty tej wierzytelności w terminie ustalonym w umowie. W Banku rozróżnia się następujące rodzaje zabezpieczeń:

- 1) weksel własny in blanco;
- 2) poręczenie wekslowe (awal);
- 3) poręczenie cywilne;
- 4) gwarancję bankową;
- 5) przelew (cesję) wierzytelności;
- 6) przewłaszczenie na zabezpieczenie;
- 7) zastaw rejestrowy;
- 8) zastaw finansowy;
- 9) kaucję;
- 10) blokadę środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych;
- 11) hipotekę;
- 12) oświadczenie patronackie;
- 13) oświadczenie o poddaniu się egzekucji w akcie notarialnym.

Może być stosowana jedna lub więcej form zabezpieczenia tego samego zobowiązania.

Łączna wartość rynkowa zabezpieczeń powinna być co najmniej równa 200% kwoty udzielonego kredytu.

W okresie kredytowania, w razie spłaty części kredytu Bank może wyrazić zgodę na zwolnienie lub zmianę niektórych zabezpieczeń.

Zmiana zabezpieczenia lub ustanowienie zabezpieczenia dodatkowego wymaga stosownej zmiany umowy kredytowej dokonanej w formie aneksu.

W okresie kredytowania Bank może żądać zmiany lub ustanowienia dodatkowego zabezpieczenia spłaty kredytu w następujących przypadkach:

- 1) konieczności przedstawienia w określonym terminie programu naprawczego i jego realizacji po zatwierdzeniu przez Bank,
- 2) utraty zdolności kredytowej lub pogorszenia się sytuacji ekonomiczno – finansowej Kredytobiorcy,
- 3) zagrożenia terminowej spłaty kredytu wraz z odsetkami lub nieterminowego regulowania należności bankowych,
- 4) wykorzystania kredytu niezgodnie z przeznaczeniem,
- 5) dokonania ponownego obciążenia ograniczonym prawem rzeczowym majątku stanowiącego zabezpieczenie spłaty kredytu,
- 6) sprzedaży przedmiotów objętych prawem zastawu lub przewłaszczenia, stanowiących zabezpieczenie kredytu,
- 7) znacznego obniżenia się realnej wartości złożonego zabezpieczenia, w tym obniżenia się przyjętych w niniejszej instrukcji całkowitego wskaźnika adekwatności zabezpieczeń,
- 8) wydzierżawienia, likwidacji, sprzedaży majątku trwałego lub obrotowego sfinansowanego z udziałem kredytu bankowego,
- 9) stwierdzenia, że przedłożone przez Kredytobiorcę dokumenty charakteryzujące sytuację ekonomiczno-finansową nie odpowiadają stanowi faktycznemu,
- 10) podziału, likwidacji lub zagrożenia upadłością podmiotu gospodarczego,
- 11) wszczęcia egzekucji wobec Kredytobiorcy przez innych wierzycieli,
- 12) naruszenia jakiegokolwiek postanowienia umowy kredytowej lub umowy dotyczącej zabezpieczenia spłaty kredytu i nie usunięcia skutków naruszenia w terminie wskazanym przez Bank,
- 13) wszczęcia wobec kredytobiorcy postępowania sądowego lub administracyjnego, którego wyniki mógłby w istotny sposób zagrozić kondycji finansowej kredytobiorcy lub jego istnieniu.

W okresie kredytowania, w razie spłaty części kredytu, Bank może na wniosek ustanawiającego, wyrazić zgodę na zwolnienie niektórych zabezpieczeń, o ile pozostałe zabezpieczenia w pełni zabezpieczają spłatę kredytu, przy czym w przypadku, gdy obok poręczenia cywilnego/wekslowego ustanawiane są inne zabezpieczenia, nie jest możliwe zwolnienie tych zabezpieczeń przed spłatą kredytu przez kredytobiorcę bez zgody poręczyciela/poręczycieli.

W trakcie trwania umowy kredytowej Bank systematycznie monitoruje stan zabezpieczeń. W toku weryfikacji prawnych zabezpieczeń spłaty kredytu Bank ocenia przede wszystkim, czy przyjęte zabezpieczenia są ustanowione prawnie skutecznie, ponadto ustala ich aktualną wartość. Powyższe czynności wykonywane są w szczególności na podstawie:

- 1) Odpisów z Ksiąg Wieczystych,
- 2) Postanowień sądów o ustanowieniu zastawu rejestrowego,
- 3) Wpisów w dowodzie rejestracyjnym pojazdu i karcie pojazdu,
- 4) Operatów szacunkowych nieruchomości i środków trwałych sporządzonych przez uprawnionych rzeczoznawców majątkowych,
- 5) Inwentur potwierdzających stan zapasów,

- 6) Wycen przedmiotu zabezpieczenia przez zakład ubezpieczeń, stwierdzonych sumą ubezpieczenia, w szczególności w odniesieniu do pojazdów samochodowych i ubezpieczeń autocasco,
- 7) Aktualnych wartości z ewidencji środków trwałych.

Zasady stosowania zabezpieczeń i zarządzania nimi Bank sformalizował w Instrukcji prawnych form zabezpieczeń wierzytelności Banku w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie oraz Instrukcji zarządzania zabezpieczeniami w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie, natomiast zasady monitorowania zabezpieczeń zawarte zostały w Instrukcji monitorowania ekspozycji kredytowych.

Bank stosuje techniki redukcji (ograniczania) ryzyka kredytowego dla celów obliczania wymogu kapitałowego. Dopuszcza się redukcję wynikającą zarówno z ochrony rzeczywistej jak i nierzeczywistej wynikającej z art. 192-241 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z 26.06.2013r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR). Bank określił szczegółowo zasady stosowania technik redukcji (ograniczania) ryzyka kredytowego w Zasadach wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie.

Wg stanu na 31.12.2018r. 154 ekspozycji posiadało zabezpieczenia spełniające kryteria wymagane do obniżenia łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko. Wykorzystane do obniżenia łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko zabezpieczenia to:

Środki pieniężne zdeponowane w banku	2 300 310 zł
Poręczenia/gwarancje BGK	3 925 183 zł
Poręczenia JST	1 740 324 zł

Wagi ryzyka przypisywane części ekspozycji zabezpieczonej w wyżej wymieniony sposób to odpowiednio 0%; 0% i 20%.

Wykorzystane techniki redukcji (ograniczania) ryzyka kredytowego na 31.12.2018r. pozwoliły obniżyć łączną kwotę ekspozycji na ryzyko o 7 975 479 zł.

Bank w ramach technik ograniczania ryzyka kredytowego nie stosuje kompensowania pozycji bilansowych i pozabilansowych.

IV. System kontroli wewnętrznej

Bank posiada adekwatny, efektywny i skuteczny system kontroli wewnętrznej, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, wielkości i stopnia złożoności działalności Banku.

1. Celem systemu kontroli wewnętrznej Banku jest wspomaganie zarządzania Bankiem, realizacja wyznaczonych celów, w tym usprawnianie realizacji zadań Banku oraz zapewnienie bezpieczeństwa i stabilnego jego funkcjonowania, przyczyniające się w szczególności do zapewnienia:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku,
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

2. Zarząd Banku odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach/komórkach/stanowiskach organizacyjnych Banku, funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli i komórkę do spraw zgodności oraz audyt wewnętrzny.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej oraz odpowiedzialna jest za monitorowanie jego skuteczności.

Działający w ramach Rady Nadzorczej Komitet Audytu odpowiedzialny jest za bieżący nadzór nad skutecznością systemu kontroli wewnętrznej, w tym przyjmowanie informacji sprawozdawczych, a także wypracowanie ocen i rekomendacji, oraz przekazywanie ich wyniku Radzie Nadzorczej w celu zapewnienia wykonywania zadań Radzie Nadzorczej związanych z nadzorem nad systemem kontroli wewnętrznej.

3. Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).

1) Pierwsza linia obrony:

Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem, powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank. Komórki pierwszej linii obrony odpowiedzialne są za projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.

2) Druga linia obrony:

Na drugą linię obrony składa się zarządzanie przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach i komórkach organizacyjnych niezależne od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie. Druga linia obrony odpowiedzialna jest m.in. za monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych, przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych, ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych, matryce funkcji kontroli, prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz raportowanie o tych nieprawidłowościach.

3) Trzecia linia obrony:

Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny. Audyt wewnętrzny odpowiedzialny jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

4. W ramach systemu kontroli wewnętrznej w Banku wyodrębniona jest:

- 1) funkcja kontroli, na którą składają się wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w Banku, niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli,
- 2) Stanowisko ds. Zgodności, którego zadaniem jest identyfikacja, ocena, kontrola i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności banku z przepisami zewnętrznymi, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie.
- 3) niezależny audyt wewnętrzny – którego zadaniem jest dokonanie oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem.

5. Funkcjonujące w ramach systemu kontroli wewnętrznej Zespół Kontroli Wewnętrznej oraz Stanowisko ds. zgodności mają zagwarantowaną niezależność, poprzez usytuowanie w

strukturze organizacyjnej tj. podległość bezpośrednią Prezesowi Zarządu, bezpośredni dostęp do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej oraz do dokumentów, informacji, systemów informatycznych niezbędnych do wykonywania czynności kontrolnych w ramach obowiązków służbowych.

1) Stanowisko ds. Zgodności odpowiedzialne jest za identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności w procesach funkcjonujących w ramach działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi (w szczególności rekomendacjami KNF nie związanymi z zarządzaniem ryzykiem).

W ramach funkcji kontroli, Stanowisko ds. Zgodności odpowiedzialne jest m.in. za zapewnienie zgodności poprzez:

- weryfikację bieżącą pionową, w przypadku gdy ta weryfikacja nie została przypisana innym pracownikom lub komórkom organizacyjnym w ramach drugiej linii obrony,
- testowanie pionowe przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych, zapewniających osiągnięcie zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

2) W Banku, w pionie Prezesa Zarządu, działa Zespół Kontroli Wewnętrznej odpowiedzialny za wykonywanie zadań związanych z niezależnym monitorowaniem pionowym oraz koordynowanie funkcji kontroli w Banku.

Do zadań tej komórki należy m.in.:

- przeprowadzanie pionowych testów przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych,
- ocena adekwatności i skuteczności kluczowych mechanizmów kontrolnych,
- prowadzenie rejestru nieprawidłowości istotnych i krytycznych,
- raportowanie o przestrzeganiu kluczowych mechanizmów kontrolnych, obejmujące co najmniej zestawienie wykrytych nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
- administrowanie matrycą funkcji kontroli, w tym pozyskiwanie informacji niezbędnych do przygotowania i aktualizacji matrycy funkcji kontroli.

6. Rada Nadzorcza w ramach sprawowania nadzoru nad działalnością Banku, monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od Zarządu, Stanowiska ds. Zgodności, Zespołu Kontroli Wewnętrznej oraz Komitetu Audytu.

Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności oraz wyników audytu wewnętrznego. Dokonując oceny, Rada Nadzorczej bierze pod uwagę informacje przekazane przez Zarząd o sposobie wypełniania zadań przez pracowników Banku w ramach funkcji kontroli, Komitetu Audytu oraz Zespołu Kontroli Wewnętrznej i Stanowiska ds. Zgodności.

V. Fundusze własne

Bank wg stanu na 31.12.2018r. posiada fundusze własne, które na potrzeby adekwatności kapitałowej wyliczane są zgodnie z przepisami Ustawy Prawo bankowe, Rozporządzenia CRR oraz aktami wykonawczymi do Rozporządzenia CRR.

Fundusze własne Banku stanowią, po odpowiednich odliczeniach sumę kapitału Tier I i kapitału Tier II. Kapitał Tier I stanowi kapitał podstawowy Tier I i kapitał dodatkowy Tier I.

Kapitał podstawowy Tier I obejmował:

- 1) fundusz udziałowy,

- 2) fundusz zasobowy,
- 3) fundusz z aktualizacji wyceny w ramach skumulowanych innych całkowitych dochodów.

Bank pomniejszył kapitał podstawowy Tier I o:

- a) kwotę wartości niematerialnych i prawnych,
- b) wartość korekty AVA (z ang. additional valuation adjustment) stanowiąca 0,1% sumy wartości instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży.

Kapitał dodatkowy Tier I obejmował:

- 1) korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale dodatkowym Tier 1 podlegających zasadzie praw nabytych (obligacje zaliczane do funduszy własnych na podstawie uchwały KNF 314/2009).

Kapitał Tier II stanowiły kapitały pozyskane przez Bank w celu wzmocnienia kapitałowego:

- 1) zobowiązania podporządkowane, które stanowiły obligacje wyemitowane przez Bank, a także
- 2) zamortyzowane kwoty obligacji wykazywanych w kapitale dodatkowym Tier 1, zaliczane do funduszy własnych na podstawie uchwały KNF 314/2009.

Wartość funduszy własnych na dzień 31 grudnia 2018r. wyniosła 62 317 424 zł.

Poniższe zestawienie przedstawia informację na temat poziomu poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku w okresie przejściowym według stanu na dzień 31.12.2018r.

Struktura funduszy własnych

Rodzaj funduszu	Stan na 31.12.2018r. (w zł)
Fundusze własne ogółem dla łącznego współczynnika kapitałowego	62 317 424
Kapitał Tier I	41 169 046
Kapitał podstawowy CET1	40 583 840
Fundusz udziałowy	38 710 962
Zyski zatrzymane (za zgodą KNF)	1 819 359
Kapitał zasobowy	153 000
Skumulowane inne całkowite dochody (w tym kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży)	125 814 5 470
(-) Inne wartości niematerialne i prawne	-222 293
(-) Korekta wartości AVA (0,1% sumy wartości instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży)	- 3 002
Dodatkowy kapitał podstawowy (AT1)	585 206
Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale dodatkowym Tier I podlegających zasadzie praw nabytych (obligacje zaliczane do funduszy własnych na podstawie uchwały KNF 314/2009)	585 206
Inne pozycje lub korekty kapitału dodatkowego Tier I - nie ujęte powyżej	0
Kapitał Tier II	21 148 378
Instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier II, w tym Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale dodatkowym Tier I podlegających zasadzie praw nabytych (obligacje zaliczane do funduszy własnych na podstawie uchwały KNF 314/2009)	21 148 378 877 808

Opis podstawowych składników funduszy własnych (art. 437 ust. 1 CRR)

Kapitał podstawowy Tier I

1. Fundusz udziałowy

W związku z wdrożeniem wymaganych zmian umożliwiających traktowanie udziałów członkowskich jako kapitał wieczysty, Bank zaliczył wniesione i opłacone udziały do 28.06.2013r. oraz po 28.06.2013r. (zaliczone do funduszu udziałowego za zgodą KNF) do kapitału podstawowego Tier I. Wartość funduszu udziałowego zaliczanego do kapitału podstawowego Tier I na 31.12.2018r. wynosi 38 710 962 zł.

Wartość ta zawiera się w pozycji XII w Pasywach.

2. Kapitał zasobowy

tworzony jest w wyniku corocznych uchwał Zebrania Przedstawicieli o podziale zysku. Uchwały te zdecydowały o pozostawieniu części lub całości zysków wypracowanych w Banku zgodnie ze statutem. W 2018 roku, z uwagi na nadwyżkę bilansową wypracowaną w okresie od 01.01.do 31.12.2018r. oraz w latach ubiegłych, fundusz zasobowy został zasilony kwotą 137 200 zł. Na 31.12.2018r. wartość funduszu zasobowego wynosiła 153 000 zł (w sprawozdaniu finansowym za 2018 rok pozycja XII w Pasywach).

Ad. 1 i 2

Zgodnie z rekomendacją Zarządu Banku Zebranie Przedstawicieli Uchwałą nr 16/2018 z 27.06.2018r. w sprawie podziału nadwyżki bilansowej za 2017r. dokonało jej podziału zgodnie z § 1 wymienionej uchwały, tj.:

„Zebranie Przedstawicieli postanawia podzielić nadwyżkę bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie za okres od 1 stycznia 2017r. do 31 grudnia 2017r. w kwocie 12 176 378,09 zł (słownie: dwanaście milionów sto siedemdziesiąt sześć tysięcy trzysta siedemdziesiąt osiem złotych dziewięć groszy), składającą się z:

nadwyżki bilansowej wypracowanej w okresie od 1 stycznia 2017r. do 31 grudnia 2017r. w kwocie 9 124 933,24 zł (słownie: dziewięć milionów sto dwadzieścia cztery tysiące dziewięćset trzydzieści trzy złote dwadzieścia cztery grosze);

nadwyżki bilansowej wypracowanej w latach ubiegłych w kwocie 3 051 444,85 zł (słownie: trzy miliony pięćdziesiąt jeden tysięcy czterysta czterdzieści cztery złote osiemdziesiąt pięć groszy), w następujący sposób:

- 137 200 zł (słownie: sto trzydzieści siedem tysięcy dwieście złotych) przeznacza się na zwiększenie funduszu zasobowego Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie;
- 12 039 178,09 (słownie: dwanaście milionów trzydzieści dziewięć tysięcy sto siedemdziesiąt osiem złotych dziewięć groszy) przeznacza się na odbudowę funduszu udziałowego Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie”.

3. Wartości niematerialne i prawne

Wartości niematerialne i prawne stanowią odliczenie od pozycji kapitału podstawowego Tier I w wysokości 222 293 zł; w sprawozdaniu finansowym za 2018 rok wartość ta (jako wartość dodatnia) zawiera się w pozycji XIII w Aktywach.

4. Korekta wartości AVA (0,1% sumy wartości instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży, tj. wartości z pozycji VII pkt.2 aktywów) w wysokości 3 002 zł.

5. Skumulowane inne całkowite dochody

W pozycji skumulowane inne całkowite dochody zaprezentowano fundusz z aktualizacji wyceny, który na 31.12.2018r. stanowił kwotę 125 814 zł, w tym z tytułu kapitału z aktualizacji wyceny instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży 5 470 zł), pozycja XIV w Pasywach.

Dodatkowy kapitał podstawowy Tier I

Dodatkowy kapitał podstawowy Tier I wg stanu na 31.12.2018r. stanowiły korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale dodatkowym Tier I podlegających zasadzie praw nabytych (obligacje zaliczane do funduszy własnych na podstawie uchwały KNF 314/2009).

W pozycji tej zaprezentowano obligacje serii BSC0620, wyemitowane przez Bank, które na mocy Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego nr 314/2009 z dnia 14 października 2009 roku w sprawie innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy podstawowych banku, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy podstawowych banku, Bank wykazuje w pozycjach dodatkowych funduszy podstawowych Tier I (jako korekty okresu przejściowego) według poniższych zasad:

- 1) każdego roku, począwszy od początku 2014, kwota podstawy amortyzacji obligacji jest umniejszana w kolejnych latach odpowiednio: w 2014 o 20%, w każdym kolejnym roku o 10%;
- 2) Bank do umniejszania stosuje amortyzację jednorazową, to znaczy stosownych pomniejszeń dokonuje na początku roku kalendarzowego za cały rok,
- 3) zamortyzowane kwoty obligacji, Bank wykazuje jako instrumenty zaliczane do kapitału Tier II;
- 4) niezależnie od stosowania zasady amortyzowania kwot obligacji, o których mowa powyżej, Bank stosuje amortyzację tych instrumentów ze względu na termin wymagalności począwszy od rozpoczęcia ostatniego, pięcioletniego okresu ich umownego terminu wymagalności.

Łącznie amortyzowana wartość z tytułu tych instrumentów na 31.12.2018r. wyniosła 585 206 zł. W sprawozdaniu finansowym instrumenty te zostały ujęte w pozycji VI w Pasywach jako „Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych”.

Kapitał Tier II

W kapitale Tier II zgodnie z art. 62 Rozporządzenia CRR w pozycji Instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier II zaprezentowano obligacje serii BSC0621, serii BSC0927 oraz serii BSC1114, które po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego zostały zaliczone do funduszy własnych na zasadach zobowiązań podporządkowanych (w tym amortyzowane zgodnie z art. 64 Rozporządzenia CRR obligacje serii BSC0621), a także w ramach korekt okresu przejściowego wyemitowane przez Bank obligacje serii BSC0620 podlegające zasadzie praw nabytych (obligacje zaliczane do funduszy własnych na podstawie uchwały KNF 314/2009).

Wartość zobowiązań podporządkowanych wyniosła 20 270 570 zł oraz obligacji zaliczonych do funduszy własnych na podstawie Uchwały KNF 314/2009, ujętych w kapitale Tier II 877 808 zł, łącznie 21 148 378 zł; w sprawozdaniu finansowym wykazane w pozycji VI w Pasywach jako „Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych”.

Główne cechy instrumentów kapitałowych ujmowanych w funduszach własnych Udziały

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość nominalna 1 udziału (w zł)	Ilość zadeklarowanych udziałów wg stanu na 31.12.2018 r.	w tym zadeklarowanych na 28.06.2013 r.	Fundusz udziałowy wg stanu na 31.12.2018 r. (w zł)	w tym fundusz udziałowy wpłacony do 28.06.2013 r. (w zł)
1	osoby prawne	500,00	1 623	1 620	811 500	810 000
2	osoby fizyczne	500,00	108 676	107 890	54 338 000	53 945 000

*wartość funduszu udziałowego zaliczanego do funduszy własnych dla obliczania współczynników kapitałowych przedstawiono w Tabeli „Struktura funduszy własnych” i „Fundusze własne wykorzystywane dla obliczenia współczynników kapitałowych”.

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR Bank do funduszy własnych zalicza udziały zadeklarowane i opłacone do 28.06.2013r., zgodnie z Rozporządzeniem CRR wskutek wdrożenia w Banku wymaganych zmian umożliwiających traktowanie udziałów członkowskich jako kapitał wieczysty oraz udziały zadeklarowane i opłacone po 28.06.2013r. po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

Główne cechy instrumentów kapitałowych - obligacje własne

1	Emitent	Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie	Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie
2	Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)	PLPBSC000024 PLPBSC000032 PLPBSC000040	PLPBSC000016
3	Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	polskie	polskie
	<i>Ujmowanie w kapitale regulacyjnym (w tys. zł)</i>	20 270,57	1 463,02
4	Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR	nie dotyczy	obligacje wykazywane w pozycjach dodatkowych kapitału podstawowego Tier I – kwota 585, 21 tys. zł oraz w kapitale Tier II – kwota 877,81 tys. zł (jako korekty okresu przejściowego);
5	Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym	nie dotyczy	nie dotyczy

6	Kwalifikowane na poziomie jednostkowym lub (sub-)skonsolidowanym/na poziomie jednostkowym oraz (sub-)skonsolidowanym	poziom jednostkowy	poziom jednostkowy
7	Rodzaj instrumentu (rodzaje określone przez każdy system prawny)	obligacje podporządkowane	korekty okresu przejściowego z tytułu instrumentów podlegających zasadzie praw nabytych
8	Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (waluta w mln zł, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	Kwota uznana w kapitale regulacyjnym wynosi 20,27 mln zł, w tym seria BSC0621 – 3,96 mln zł, seria BSC0927 – 11,09 mln zł, seria BSC1124 – 5,22 mln zł	W kapitale regulacyjnym kwota uznana w dodatkowym kapitale podstawowym Tier I – 0,58 mln zł, w kapitale Tier II – 0,88 mln zł,
9	Wartość nominalna instrumentu (w tys. zł)	Seria BSC0621 – 8 mln zł Seria BSC0927 - 11,09 mln zł Seria BSC1124 – 5,22 mln zł	10 000
9a	Cena emisyjna (w tys. zł)	Seria BSC0621 – 8 mln zł Seria BSC0927 - 11,09 mln zł Seria BSC1124 – 5,22 mln zł	10 000
9b	Cena wykupu (w tys. zł)	Seria BSC0621 – 8 mln zł Seria BSC0927 - 11,09 mln zł Seria BSC1124 – 5,22 mln zł	10 000
10	Klasyfikacja księgowa	zobowiązanie - koszt amortyzowany	zobowiązanie - koszt amortyzowany
11	Pierwotna data emisji	22.06.2011 14.09.2012 27.11.2014	18.06.2010
12	Wieczyste czy terminowe	terminowe	terminowe
13	Pierwotny termin zapadalności	22.06.2021 14.09.2027 26.11.2024	18.06.2020

14	Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	tak	nie dotyczy
15	Termin wykupu opcjonalnego, terminy wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	wykup w całości lub proporcjonalnej części obligacji w ostatnim dniu roboczym miesiąca następującego po miesiącu uzyskania zgody KNF na wycofanie środków z obligacji, nie wcześniej niż po upływie 5 lat od daty emisji	nie dotyczy
16	Kolejne terminy wykupu, jeżeli dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
	<i>Kupony / dywidendy</i>		
17	Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	Stopa zmienna	Stopa zmienna
18	Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	WIBOR 6M + marża 3% WIBOR 6M + marża 3,5% WIBOR 6M + marża 3%	WIBOR 6M + marża 3%
19	Istnienie zapisanych praw do niewypłacenia dywidendy	nie dotyczy	nie dotyczy
20a	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem terminu)	obowiązkowe	obowiązkowe
20b	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem kwoty)	obowiązkowe	obowiązkowe
21	Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu	nie	nie
22	Nieskumulowane czy skumulowane	niekumulacyjny	niekumulacyjny
23	Zamienne czy niezamienne	niezamienne	niezamienne
24	Jeżeli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące zamianę	nie dotyczy	nie dotyczy
25	Jeżeli zamienne, w pełni czy częściowo	nie dotyczy	nie dotyczy
26	Jeżeli zamienne, wskaźnik konwersji	nie dotyczy	nie dotyczy
27	Jeżeli zamienne, zamiana obowiązkowa czy opcjonalna	nie dotyczy	nie dotyczy

28	Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany	nie dotyczy	nie dotyczy
29	Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	nie dotyczy	nie dotyczy
30	Odpisy obniżające wartość	nie	nie
31	W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	nie dotyczy	nie dotyczy
32	W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	nie dotyczy	nie dotyczy
33	W przypadku odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	nie dotyczy	nie dotyczy
34	W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	nie dotyczy	nie dotyczy
35	Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego w odniesieniu do danego instrumentu)	nie dotyczy	nie dotyczy
36	Niezgodne cechy przejściowe	nie dotyczy	nie
37	Jeżeli tak, należy określić niezgodne cechy	nie dotyczy	nie dotyczy

Informacja na temat funduszy własnych wg stanu na 31.12.2018r. w odniesieniu do Rozporządzenia CRR

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) Nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013r. ustanawiającego wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawnienia informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem CRR, w poniższym zestawieniu zaprezentowano informacje na temat charakteru i kwot poszczególnych pozycji funduszy własnych wykorzystywanych do obliczenia współczynników kapitałowych na 31.12.2018r. Zakres ujawnień ograniczono do pozycji niezerowych.

Fundusze własne wykorzystywane dla obliczenia współczynników kapitałowych.

		(A)	(B)
Kapitał podstawowy Tier 1: instrumenty i kapitały rezerwowe		Kwota w dniu ujawnienia (w tys. zł)	Odniesienie do artykułu Rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (CRR)
1	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	38 711	Art. 26 ust. 1, art. 27, 28, 29, wykaz EUNB o którym mowa w art. 26 ust. 3
	w tym instrumenty typu I	38 711	Wykaz EUNB o którym mowa w art. 26 ust. 3
2	Zyski zatrzymane	1 819	Art. 26 ust. 1 lit. c)
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe)	279	Art. 26 ust. 1
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	40 809	X

Kapitał podstawowy Tier I: korekty regulacyjne

7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	-3	Art. 34, art. 105
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-222	Art. 36 ust. 1 lit. b) Art. 37, art. 472 ust. 4
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-225	X
29	Kapitał podstawowy Tier I	40 584	X
33	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 4, i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału dodatkowego Tier I	585	Art. 486 ust. 3
36	Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	585	X

Kapitał dodatkowy Tier 1: korekty regulacyjne

43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I	0	X
44	Kapitał dodatkowy Tier I	585	X
45	Kapitał Tier 1 (kapitał Tier 1 = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	41 169	X

Kapitał Tier II: instrumenty i rezerwy

46	Instrumenty kapitałowe i powiązane ažio emisyjne	20 270	Art. 62, 63
47	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 5 i powiązane ažio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II	878	Art. 486 ust. 4
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	21 148	X

Kapitał Tier II: korekty regulacyjne

57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II	0	X
58	Kapitał Tier II	21 148	X
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	62 317	X
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	460 821	X

Współczynniki i bufor kapitałowe

61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	8,81%	Art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	8,93%	Art. 92 ust. 2 lit. b), art. 465
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	13,52%	Art. 92 ust. 2 lit. c)
64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	4,875%	Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128, 129, 130
65	w tym: - wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego - wymóg bufora ryzyka systemowego	1,875% 3,000%	X

VI. Bufory kapitałowe

1. Na dzień 31.12.2018r. Bank zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 5 sierpnia 2016r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym nie miał obowiązku wyliczania bufora antycyklicznego, natomiast wyznaczał poziom bufora zabezpieczającego i bufora ryzyka systemowego. Na dzień 31.12.2018r. łączna kwota ekspozycji na ryzyko wynosi 460 820 506 zł, wymagana wartość bufora zabezpieczającego to 8 640 384 zł, natomiast bufora ryzyka systemowego 13 824 615 zł.

VII. Wskaźnik globalnego znaczenia systemowego

Na dzień 31.12.2018r. Bank nie należał do banków systemowo ważnych.

VIII. Wymogi kapitałowe

1. Bank oblicza wymogi kapitałowe zgodnie z Rozporządzeniem CRR.
2. Bank stosuje obliczanie wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego związanego z ekspozycjami wobec MŚP, stosując współczynnik wsparcia, o którym mowa w art. 501 Rozporządzenia CRR.
Wartość aktywów ważonych ryzykiem obliczonych dla ekspozycji wobec małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), zaliczonych do ekspozycji wobec przedsiębiorstw, ekspozycji detalicznych lub ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach, Bank dodatkowo mnoży przez współczynnik wsparcia równy 0,7619.
3. Poniższa tabela przedstawia kwoty stanowiące 8% kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem po zastosowaniu współczynnika wsparcia wobec MŚP dla każdej z kategorii ekspozycji wg stanu na 31.12.2018r., co daje łącznie wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe:

Lp.	Wyszczególnienie	Wymóg kapitałowy na 31.12.2018r. (w zł)
	Aktywa razem	31 222 837
1	Aktywa o wadze ryzyka 0%	0
2	Aktywa o wadze ryzyka 20%	1 945 979
3	Aktywa o wadze ryzyka 35%	0
4	Aktywa o wadze ryzyka 50%	406 991
5	Aktywa o wadze ryzyka 75%	8 867 525
6	Aktywa o wadze ryzyka 100%	11 128 921
7	Aktywa o wadze ryzyka 150%	6 322 161
8	Aktywa o wadze ryzyka 250%	2 551 260

Zestawienie aktywów ważonych ryzykiem ogółem

Zestawienie aktywów ważonych ryzykiem dla poszczególnych kategorii ekspozycji

Lp.	Kategoria ekspozycji	Wymóg kapitałowy na 31.12.2018r. (w zł)
1	ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0
2	ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	422 957
3	ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	421 480
4	ekspozycje wobec instytucji	1 480 687
5	ekspozycje wobec przedsiębiorstw	484 486
6	ekspozycje detaliczne	8 895 370
7	ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	4 737 751
8	ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	9 945 262
9	ekspozycje kapitałowe	298 163
10	inne pozycje	4 536 681
	RAZEM	31 222 837

4. Poniższe zestawienie przedstawia poziom minimalnych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka wg stanu na 31.12.2018r.:

Zestawienie minimalnych wymogów kapitałowych

Lp.	Wyszczególnienie	Wymóg kapitałowy (w zł)
1.	Ryzyko kredytowe	31 222 837
2.	Ryzyko walutowe	0
3.	Ryzyko operacyjne	5 642 804
	Razem	36 865 541

IX. Ryzyko kredytowe

1. Zgodnie z Instrukcją Monitorowania Ekspozycji Kredytowych należność przeterminowana to niespłacona w terminie określonym w umowie o kredyt należność Banku.
2. Definicja należności przeterminowanych wykorzystywana dla potrzeb wyznaczania ekspozycji, których dotyczy niewykonanie zobowiązania w procesie wyznaczania wymogu regulacyjnego z tytułu ryzyka kredytowego to należności niespłacone przez okres przekraczający 90 dni, a przeterminowana kwota przekracza w przypadku ekspozycji detalicznych 500 złotych, zaś w przypadku pozostałych kategorii ekspozycji 3 000 zł.
3. Należnościami zagrożonymi są w Banku należności zaliczone do sytuacji poniżej standardu, wątpliwej i straconej zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 roku w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

4. Bank wyznacza rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące na należności zgodnie ze wskazanym powyżej Rozporządzeniem Ministra Finansów.

W szczególności rezerwy celowe i odpisy aktualizujące tworzone są w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- 1) Kategorii „normalne” – w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych,
- 2) Kategorii „pod obserwacją”,
- 3) Grupy „zagrożone” – w tym do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” lub „stracone”.

Rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi wynikającymi z pożyczek i kredytów detalicznych, zaklasyfikowanymi do kategorii „normalne” tworzy się w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw i odpisu aktualizującego, stanowiącego 1,5% podstawy tworzenia rezerw celowych oraz odpisu aktualizującego.

Rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi zaklasyfikowanymi do kategorii „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwe” i „stracone” tworzy się na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążającego daną ekspozycję, jednak w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw oraz odpisu aktualizującego, stanowiącego w relacji do podstawy tworzenia rezerw celowych i odpisu aktualizującego:

- 1) 1,5 % – w przypadku kategorii „pod obserwacją”,
- 2) 20 % – w przypadku kategorii „poniżej standardu”,
- 3) 50 % – w przypadku kategorii „wątpliwe”,
- 4) 100 % – w przypadku kategorii „stracone”.

Rezerwy celowe oraz odpis aktualizujący tworzy się, aktualizuje co do wysokości oraz rozwiązuje najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca.

Ekspozycje kredytowe klasyfikuje się na podstawie:

- 1) Kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek w odniesieniu do:
  - Ekspozycji kredytowych wobec Skarbu Państwa,
  - Ekspozycji kredytowych wobec osób fizycznych, udzielonych na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego,
- 2) W odniesieniu do pozostałych ekspozycji kredytowych, dwóch niezależnych od siebie kryteriów:
  - Terminowości spłaty kapitału lub odsetek,
  - Sytuacji ekonomiczno – finansowej dłużnika.

Ocena sytuacji ekonomiczno – finansowej dłużnika, odpowiednio do jego statusu, uwzględnia:

- 1) Mierniki ilościowe, do których zalicza się zwłaszcza:
  - Wskaźniki rentowności (np. rentowność sprzedaży, stopa zwrotu z zaangażowanego kapitału, stopa zwrotu z aktywów),
  - Wskaźniki płynności (np. szybkiej, bieżącej),
  - Wskaźniki sprawności działania (np. rotacja należności i zobowiązań krótkoterminowych),
  - Wskaźniki zadłużenia (np. pokrycie majątku trwałego kapitałem własnym),
- 2) Mierniki jakościowe, do których zalicza się zwłaszcza:
  - Pozycję rynkową,
  - Jakość zarządzania,
  - Okres współpracy z Bankiem,
  - Jakość zabezpieczenia kredytu

Podstawę tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi, zakwalifikowanymi do kategorii "pod obserwacją" lub grupy "zagrożone", można pomniejszyć, zgodnie z zasadami wymienionymi w Rozporządzeniu.

5. Bank ustala korekty wartości według efektywnej stopy procentowej. Według efektywnej stopy procentowej na przychody odsetkowe rozlicza się:

- 1) Prowizje za udzielenie kredytów i pożyczek,
- 2) Prowizje za aneksy zmieniające dotychczasowe warunki kredytowania
- 3) Prowizje rekompensacyjne w przypadku przedterminowej spłaty zobowiązań wynikających z umowy kredytowej.

W przypadku kredytów odnawialnych prowizje rozliczane są w czasie metodą liniową. Prowizje te rozliczane są na poczet przychodów odsetkowych, jednakże nie stanowią podstawy do korygowania wartości ekspozycji kredytowych.

6. Bank w swoich analizach przyjmuje następujący podział na obszary geograficzne:

Każde województwo stanowi odrębny obszar geograficzny.

Rynkiem docelowym Banku jest województwo mazowieckie ze szczególnym uwzględnieniem powiatów, w których Bank posiada swoje oddziały i powiatami ościennymi. Bank dla ekspozycji kredytowych poza rynkiem docelowym ustalił limit zaangażowania redukujący ryzyko kredytowe.

7. Łączna kwota ekspozycji według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych) na dzień 31.12.2018r. oraz średnia łączna kwota ekspozycji według wyceny bilansowej na podstawie stanów kwartalnych z okresu 31.12.2018r. - 31.12.2018r. /bez uwzględniania skutków ograniczania ryzyka kredytowego/, w podziale na kategorie ekspozycji przedstawia poniższe zestawienie:

Kategorie ekspozycji

Lp.	Kategoria ekspozycji	Wartość ekspozycji na 31.12.2018r. (w zł)	Średnia kwota ekspozycji w 2018r. (w zł)
1	ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	117 987 712	109 912 351
2	ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	28 391 892	6 336 229
3	ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	11 515 525	12 049 682
4	ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	-	-
5	ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	-	-
6	ekspozycje wobec instytucji	92 107 825	93 162 741
7	ekspozycje wobec przedsiębiorstw	7 485 782	11 604 440
8	ekspozycje detaliczne	199 096 158	203 142 687
9	ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	62 401 205	59 939 719
10	ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	98 504 020	103 775 892

11	pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	-	-
12	ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	-	-
13	pozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne	-	-
14	ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	-	-
15	ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	-	-
16	ekspozycje kapitałowe	3 727 035	3 298 865
17	inne pozycje	45 013 987	44 501 910
	RAZEM	666 231 141	647 724 516

Bank uznał, iż istotną kategorią ekspozycji kredytowych, jest kategoria ekspozycje detaliczne, z uwagi na najwyższy (29,88%) udział tej kategorii w aktywach ogółem, powiększonych o udzielone zobowiązania pozabilansowe netto wg stanu na 31.12.2018r. oraz jednocześnie najwyższy udział średniej kwoty tej ekspozycji (31,36%) w 2018 roku.

8. Struktura zaangażowania Banku wobec poszczególnych sektorów gospodarki w rozbiciu na sektory:

1) Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora finansowego według stanu na dzień 31.12.2018r. przedstawia poniższa tabela:

Ekspozycje kredytowe wg wartości nominalnej oraz zobowiązania pozabilansowe wobec sektora finansowego

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w zł
1.	Pozostałe instytucje sektora finansowego	0
	Należności normalne	0
	Należności pod obserwacją	0
	Należności zagrożone	0
	Razem zaangażowanie w sektorze finansowym	0

2) Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora niefinansowego według stanu na dzień 31.12.2018r. przedstawia poniższa tabela:

Ekspozycje kredytowe wg wartości nominalnej oraz zobowiązania pozabilansowe wobec sektora niefinansowego

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w zł
1.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	161 532 248
	Należności normalne	22 333 696
	Należności pod obserwacją	25 015 266
	Należności zagrożone	114 183 286
2.	Przedsiębiorcy indywidualni	77 637 642
	Należności normalne	25 912 442
	Należności pod obserwacją	10 369 943
	Należności zagrożone	41 355 257

3.	Osoby prywatne Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	68 323 068 37 200 687 6 615 152 24 507 229
4.	Rolnicy indywidualni Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	106 007 392 60 645 093 23 179 160 22 183 139
5.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	850 926 202 926 648 000 0,00
Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym		414 351 276

W sektorze niefinansowym najwięcej ekspozycji kredytowych wykazywane jest w stosunku do przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i rolników indywidualnych. Pozycje te stanowią odpowiednio 38,98% oraz 25,58% zaangażowania z tytułu ekspozycji kredytowych.

3) Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora budżetowego według stanu na dzień 31.12.2018r. przedstawia poniższa tabela:

Ekspozycje kredytowe wg wartości nominalnej oraz zobowiązania pozabilansowe wobec sektora budżetowego

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Należności normalne	29 973 970
Należności pod obserwacją	0
Należności zagrożone	7 665 886
Razem zaangażowanie w sektorze budżetowym	37 639 856

9. Strukturę geograficzną ekspozycji według stanu na dzień 31.12.2018r. przedstawia poniższa tabela:

Podział geograficzny ekspozycji kredytowych wg wartości bilansowej netto oraz zobowiązań pozabilansowych netto

Lp.	Obszary geograficzne	Kwota w zł
1.	Woj. dolnośląskie	6 035 074
2.	Woj. kujawsko-pomorskie	9 239 531
3.	Woj. lubelskie	57 800
4.	Woj. lubuskie	0
5.	Woj. mazowieckie	331 760 356
6.	Woj. małopolskie	2 253 225
7.	Woj. opolskie	0
8.	Woj. podkarpackie	0
9.	Woj. podlaskie	59 292
10.	Woj. pomorskie	1 098 522
11.	Woj. warmińsko-mazurskie	30 261 562
12.	Woj. wielkopolskie	5 530 027
13.	Woj. zachodniopomorskie	3
14.	Woj. śląskie	1 046 247
15.	Woj. świętokrzyskie	0
16.	Woj. łódzkie	3 057 224
RAZEM		390 398 863

Podział geograficzny ekspozycji kredytowych wg wartości bilansowej netto oraz zobowiązań pozabilansowych netto, których dotyczy niewykonanie zobowiązania /bez uwzględniania skutków ograniczania ryzyka kredytowego/

Lp.	Obszary geograficzne (województwa)	Kwota w zł
1.	dolnośląskie	1 662 421
2.	kujawsko-pomorskie	219 573
3.	lubelskie	-
4.	lubuskie	-
5.	mazowieckie	88 517 443
6.	małopolskie	1 846 696
7.	opolskie	-
8.	podkarpackie	-
9.	podlaskie	-
10.	pomorskie	-
11.	warmińsko-mazurskie	3 682 664
12.	wielkopolskie	-
13.	zachodniopomorskie	-
14.	śląskie	679 281
15.	świętokrzyskie	-
16.	łódzkie	895 943
	RAZEM	97 504 021

Bank przyjmuje, iż obszar geograficzny, która stanowi największy udział w łącznej kwocie ekspozycji kredytowych wyznacza istotny obszar geograficzny. Do istotnych obszarów geograficznych zaliczane są zatem:

- woj. mazowieckie.

10. Strukturę zaangażowania Banku w poszczególnych branżach według stanu na dzień 31.12.2018r. przedstawia poniższa tabela:

Zestawienie ekspozycji kredytowych oraz zobowiązań pozabilansowych wg wartości bilansowej netto oraz zobowiązań pozabilansowych netto na branże:

Lp.	Branże	Wartość w zł
1.	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	21 726 367
2.	Budownictwo	39 252 153
3.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1 752 503
4.	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją. Pozostała działalność usługowa.	840 655
5.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca.	21 104 486
6.	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	41 021 255
7.	Edukacja	482 351
8.	Górnictwo i wydobywanie	3 861 455
9.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	33 813 640
10.	Inne	6 854 651
11.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	26 855 315

12.	Przetwórstwo przemysłowe	12 114 597
13.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	116 719 309
14.	Transport i gospodarka magazynowa. Informacja i komunikacja	6 638 887
15.	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych. Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją.	4 898 849
	Razem zaangażowanie Banku	337 936 472

Zestawienie ekspozycji kredytowych wg wartości bilansowej netto oraz zobowiązań pozabilansowych netto w podziale na branże, których dotyczy niewykonanie zobowiązania/bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego/

Lp.	Branże	Wartość w zł
1.	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	-
2.	Budownictwo	32 838 427
3.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2 249 311
4.	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; Pozostała działalność usługowa	-
5.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1 356 337
6.	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	18 903 478
7.	Edukacja	-
8.	Górnictwo i wydobywanie	-
9.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	6 953 365
10.	Inne	-
11.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1 336 659
12.	Przetwórstwo przemysłowe	6 549 547
13.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	15 576 065
14.	Transport i gospodarka magazynowa; Informacja i komunikacja	266 148
15.	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	367 357
	Razem zaangażowanie Banku	86 396 694

Bank przyjmuje, iż branża, która stanowi największy udział w łącznej kwocie ekspozycji kredytowych wyznacza istotną klasę branż. Gospodarstw domowych nie traktuje się jako osobnej branży, stąd też wartość ekspozycji w tym punkcie nie podlega ocenie z punktu widzenia istotności branży. Do istotnych branż zaliczane są zatem:

- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo

11. Strukturę ekspozycji według okresów zapadalności według stanu na dzień 31.12.2018r. przedstawia poniższa tabela:

Zestawienie ekspozycji kredytowych w podziale na okresy zapadalności

a'vista	106 175 057
1-30 dni	7 607 092
1-3 m-cy	14 450 480
3-6 m-cy	18 585 932
6-12 m-cy	34 546 590
1-3 lat	73 777 227
3-5 lat	47 718 571
5-10 lat	84 465 666
10-20 lat	37 756 123
Powyżej 20 lat	2 693 834
Razem zaangażowanie Banku	427 776 572

12. Strukturę należności zagrożonych w rozbiciu na istotne branże (zgodnie z przyjętym kryterium istotności) oraz istotne regiony geograficzne (zgodnie z przyjętym kryterium istotności) według stanu na dzień 31.12.2018r. przedstawia poniższa tabela:

Zestawienie należności zagrożonych

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Należności zagrożone	209 633 405
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	82 448 052
Saldo korekt wartości na koniec okresu	481 361
Należności poniżej standardu	34 097 821
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	1 863 395
Saldo korekt wartości na koniec okresu	181 422
Należności wątpliwe	51 088 702
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	4 476 664
Saldo korekt wartości na koniec okresu	164 216
Należności stracone	124 446 882
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	76 107 993
Saldo korekt wartości na koniec okresu	135 723

Zestawienie należności zagrożonych dla branży rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Należności zagrożone	45 447 198
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	16 134 266
Saldo korekt wartości na koniec okresu	179 876
Należności poniżej standardu	3 829 371
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	549 042
Saldo korekt wartości na koniec okresu	31 169
Należności wątpliwe	14 577 390
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	694 667
Saldo korekt wartości na koniec okresu	80 943
Należności stracone	27 040 437
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	14 890 557
Saldo korekt wartości na koniec okresu	67 764

Zestawienie należności zagrożonych dla woj. mazowieckiego

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Należności zagrożone	160 021 293
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	67 650 800
Saldo korekt wartości na koniec okresu	374 585
Należności poniżej standardu	29 231 810
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	1 859 625
Saldo korekt wartości na koniec okresu	149 570
Należności wątpliwe	24 950 816
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	1 375 559
Saldo korekt wartości na koniec okresu	133 298
Należności stracone	105 838 667
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	64 415 616
Saldo korekt wartości na koniec okresu	91 717

13. Strukturę należności przeterminowanych, w rozbiciu na istotne branże (zgodnie z przyjętym kryterium istotności) oraz istotne regiony geograficzne (zgodnie z przyjętym kryterium istotności) według stanu na dzień 31.12.2018r. przedstawiają poniższe tabele:

Zestawienie należności przeterminowanych

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Należności przeterminowane	116 012 596
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	62 022 660
Saldo korekt wartości na koniec okresu	114 130
Należności w sytuacji normalnej	34 967
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	531
Saldo korekt wartości na koniec okresu	340
Należności pod obserwacją	0
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	0
Saldo korekt wartości na koniec okresu	0
Należności poniżej standardu	14 360 765
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	897 781
Saldo korekt wartości na koniec okresu	70 730
Należności wątpliwe	2 226 037
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	74 986
Saldo korekt wartości na koniec okresu	10 203
Należności stracone	99 390 827
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	61 049 362
Saldo korekt wartości na koniec okresu	32 857

Zestawienie należności przeterminowanych dla branży rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Należności przeterminowane	19 296 968
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	14 424 353
Saldo korekt wartości na koniec okresu	14 122
Należności w sytuacji normalnej	0

Saldo rezerw celowych na koniec okresu	0
Saldo korekt wartości na koniec okresu	0
Należności pod obserwacją	0
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	0
Saldo korekt wartości na koniec okresu	0
Należności poniżej standardu	942 707
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	188 776
Saldo korekt wartości na koniec okresu	7 356
Należności wątpliwe	67 801
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	22 035
Saldo korekt wartości na koniec okresu	6
Należności stracone	18 286 460
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	14 213 542
Saldo korekt wartości na koniec okresu	6 760

Zestawienie należności przeterminowanych wg woj. mazowieckiego

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Należności przeterminowane	108 876 455
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	56 874 137
Saldo korekt wartości na koniec okresu	110 140
Należności w sytuacji normalnej	34 967
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	532
Saldo korekt wartości na koniec okresu	340
Należności po obserwacją	0
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	0
Saldo korekt wartości na koniec okresu	0
Należności poniżej standardu	14 360 765
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	897 781
Saldo korekt wartości na koniec okresu	70 730
Należności wątpliwe	1 853 784
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	74 986
Saldo korekt wartości na koniec okresu	6 782
Należności stracone	92 626 939
Saldo rezerw celowych na koniec okresu	55 900 838
Saldo korekt wartości na koniec okresu	32 288

14. Omówienie uzgodnienia zmian stanów korekt wartości i rezerw z tytułu ekspozycji zagrożonych:

- 1) Bank tworzy rezerwy oraz odpisy aktualizujące i korekty wartości z tytułu należności zagrożonych. Rezerwy i odpisy aktualizujące tworzone są zgodnie z zasadami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 roku w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Ponadto Bank ustala korekty wartości według efektywnej stopy procentowej. Według efektywnej stopy procentowej na przychody odsetkowe rozlicza się prowizje bezpośrednio związane z udzielonym kredytem o określonym terminie płatności poszczególnych rat kapitałowych i ustalonych zmianach oprocentowania.

2) Saldo początkowe na 01.01.2018r.:

Saldo początkowe rezerw celowych i korekt wartości

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Rezerwy celowe	82 523 510
Korekty wartości	2 488 287

- 3) Bank w roku 2018 dokonał umorzeń ekspozycji kredytowych na łączną kwotę 51 198,27 zł (kapitał - 0,00 zł, odsetki – 51 198,27 zł).
- 4) Kwota odzyskana w 2018r. z kredytów wcześniej spisanych do ewidencji pozabilansowej, zaliczona bezpośrednio do rachunku zysków i strat wynosi 1 665 116,53 zł (kapitał – 1 663 557,38 zł, odsetki – 1 559,15 zł).
- 5) Kwoty odpisów albo rozwiązań na szacowane prawdopodobne straty na ekspozycjach w 2018 roku (zmniejszenie rezerw i korekt wartości ze znakiem ujemnym, zwiększenie rezerw i korekt wartości ze znakiem dodatnim):

Zmiany w stanach rezerw celowych i korekt wartości w 2018r.

Wyszczególnienie zmian w 2018 roku	Wartość w zł
Zmiana rezerw	+ 571 256
Zmiana korekt wartości	- 560 863

1) Saldo końcowe 31.12.2018r.:

Saldo końcowe rezerw celowych i korekt wartości

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Rezerwy celowe	83 094 766
Korekty wartości	1 927 424

X. Aktywa wolne od obciążeń

Wartość bilansowa aktywów w podziale na kategorie ekspozycji, jakoś aktywów i całkowita, wolna od obciążeń kwota wartości bilansowej.

Formularz A – Aktywa					
		Wartość bilansowa aktywów obciążonych (w zł)	Wartość godziwa aktywów obciążonych (w zł)	Wartość bilansowa aktywów wolnych od obciążeń (w zł)	Wartość godziwa aktywów wolnych od obciążeń (w zł)
		10	40	60	90
10	Aktywa instytucji zgłaszającej	290 094		626 591 557	
30	Instrumenty kapitałowe			3 727 035	3 727 035

40	Dłużne papiery wartościowe			117 987 712	117 987 712
120	Inne aktywa	290 094		504 876 810	
Formularz B – Zabezpieczenia otrzymane					
		Wartość godziwa obciążonych zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych		Wartość godziwa zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych dostępnych dla celów obciążenia	
		10		40	
130	Zabezpieczenia otrzymane przez instytucję zgłaszającą				
150	Instrumenty kapitałowe				
160	Dłużne papiery wartościowe				
230	Inne zabezpieczenia otrzymane (gwarancja SGB-Banku S.A)	290 094			
240	Wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obligacje zabezpieczone lub papiery typu ABS				
Formularz C – Aktywa obciążone/zabezpieczenia otrzymane i powiązane zobowiązania					
		Odpowiadające zobowiązania, zobowiązania warunkowe i udzielone pożyczki papierów wartościowych		Aktywa, zabezpieczenia otrzymane i wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obciążone obligacje zabezpieczone i papiery typu ABS	
		10		30	
10	Wartość bilansowa wybranych zobowiązań finansowych				
D – Informacje o istotności obciążeń jeśli uznano za istotne					

XI. Ekspozycje kapitałowe

Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym /w wartości bilansowej/

Na dzień 31.12.2018r. Bank nie posiadał portfela handlowego, z zastrzeżeniem posiadania obligacji Skarbu Państwa stanowiących pokrycie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (dalej „zabezpieczenie FOŚG”). Wynika to z wygaśnięcia z dniem 23.11.2018r. umowy zrzeczenia z SGB-Bankiem S.A. i samodzielnego działania Banku (poza strukturami zrzeczeniowymi). Bank nabył obligacje Skarbu Państwa stanowiące zabezpieczenie FOŚG, w wartości nominalnej 3 000 tys. zł. Bank ujmuje te obligacje w bilansie w pozycji papiery wartościowe – instrumenty dłużne dostępne do sprzedaży.

Podział ekspozycji ze względu na cel nabycia (zyski kapitałowe, zapewnienie płynności, przyczyny strategiczne) według stanu na dzień 31.12.2018 roku:

L.p.	Rodzaj ekspozycji	Ilość akcji/ udziałów	Kwota ekspozycji zakupionych ze względu na zapewnienie płynności (w zł)	Kwota ekspozycji zakupionych ze względu na zabezpieczenie FOŚG (w zł)	Kwota ekspozycji zakupionych ze względu na przyjętą strategię (w zł)
1.	Akcje SGB – Banku S.A. w Poznaniu	3 500 000			3 500 000
2.	Akcje BPS S.A. w Warszawie	227 025			227 025
3.	Udziały Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych w Warszawie	1			10
4.	Bony pieniężne NBP		114 985 609		114 985 609
5.	Obligacje Skarbu Państwa			3 002 103	3 002 103
	RAZEM		114 985 609	3 002 103	121 714 747

Wycena aktywów i pasywów na dzień bilansowy dokonywana jest według zasad określonych w ustawie o rachunkowości, z uwzględnieniem odpowiednio przepisów rozporządzenia o rachunkowości banków oraz następujących zasad:

- 1) aktywa finansowe i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy wycenia się według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej zalicza się odpowiednio do przychodów lub kosztów z operacji finansowych, z zastrzeżeniem, że zobowiązanie, które ma zostać rozliczone przez przekazanie instrumentu kapitałowego, którego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, należy wycenić według zamortyzowanego kosztu,
- 2) kredyty i pożyczki oraz inne należności banku, które nie zostały zaklasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, wycenia się według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej,
- 3) aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wycenia się według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej odnosi się na fundusz z aktualizacji wyceny, do momentu wyłączenia aktywów finansowych z bilansu, w którym skumulowane skutki zmian wartości godziwej ujęte w funduszu z aktualizacji wyceny ujmuje się odpowiednio w przychodach lub kosztach finansowych; naliczone odsetki ujmuje się w przychodach z tytułu odsetek; należne dywidendy ujmuje się w przychodach z udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych, o zmiennej kwocie dochodu; w przypadku, w którym nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych, bank ujmuje skumulowane straty ujęte w funduszu z aktualizacji wyceny jako koszty finansowe z tytułu odpisów aktualizujących,

- 4) aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności wycenia się według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej,
- 5) akcje i udziały w jednostkach podporządkowanych wycenia się według ceny nabycia, z uwzględnieniem odpisów aktualizujących,
- 6) akcje i udziały w jednostkach podporządkowanych, które bank przeznacza do sprzedaży, wycenia się w wartości bilansowej albo w wartości godziwej, w zależności od tego, która z tych wartości jest niższa, z uwzględnieniem oszacowanych przez bank kosztów sprzedaży.

Wartości ekspozycji kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym przedstawia się następująco:

L.p.	Rodzaj ekspozycji	Ilość akcji/ udziałów	Wartość ekspozycji kapitałowych (w zł)	Rodzaj i charakter inwestycji
1.	Akcje SGB – Banku S.A. w Poznaniu	3 500 000	3 500 000	Papiery nie dopuszczone do obrotu regulowanego
2.	Akcje BPS S.A. w Warszawie	227 025	227 025	Papiery nie dopuszczone do obrotu regulowanego
3.	Udziały Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych w Warszawie	1	10	Papiery nie dopuszczone do obrotu regulowanego
4.	Bony pieniężne NBP		114 985 609	
5.	Obligacje Skarbu Państwa (stanowią zabezpieczenie FOŚG)*		3 002 103	Papiery dopuszczone do obrotu regulowanego
	RAZEM		121 714 747	

*uwzględniono obligacje Skarbu Państwa stanowiące pokrycie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, ponieważ nie mogą one być swobodnie wycofane.

XII. Korzystanie z ECAI

Na dzień 31.12.2018r. Bank korzystał z ocen wiarygodności kredytowej uznanej zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej (External Credit Assessment Institutios - ECAI) stosownie do załącznika nr 1 do „Zasad wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie”.

Bank stosuje oceny jakości kredytowej dla rządu polskiego celem określenia wag ryzyka ekspozycjom wobec:

- 1) instytucji - jeżeli rezydualny termin ekspozycji jest dłuższy niż 3 miesiące;
- 2) samorządów regionalnych lub władz lokalnych - jeżeli ekspozycja nie jest denominowana lub finansowana w walucie krajowej;
- 3) podmiotów sektora publicznego – jeżeli pierwotny termin zapadalności ekspozycji jest dłuższy niż 3 miesiące.

Bank korzysta z ocen jakości kredytowej nadanych przez następujące zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej (ECAI):

- 1) Fitch Ratings;
- 2) Moody's Investors Service;

3) Standard and Poor's Ratings Services.

Bank uzależnia przyznanie wagi ryzyka od stopnia jakości kredytowej, który przypisano rządowi polskiemu wg następującej tabeli:

Stopień jakości kredytowej rządu polskiego	1	2	3	4	5	6
Waga ryzyka ekspozycji	20%	50%	100%	100%	100%	150%

Bank uzależnia stopień jakości kredytowej od oceny wiarygodności kredytowej w następujący sposób:

Stopień jakości kredytowej	Ocena wiarygodności kredytowej		
	Fitch Ratings	Moody's Investors Service	Standard and Poor's Ratings Services
1	AAA do AA	Aaa do Aa	AAA do AA
2	A	A	A
3	BBB	Baa	BBB
4	BB	Ba	BB
5	B	B	B
6	CCC i poniżej	Caa i poniżej	CCC i poniżej

Wg stanu na 31.12.2018r. wystąpiły ekspozycje związane z drugim stopniem jakości kredytowej rządu polskiego (waga ryzyka 50%). Wartość tych ekspozycji oraz wymóg kapitałowy przedstawia poniższa tabela (dane w zł).

Stopień jakości kredytowej polskiego rządu	2
Wartość ekspozycji wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	0
Wartość ekspozycji wobec podmiotów sektora publicznego	9 884 671
Wartość ekspozycji wobec instytucji	290 093
Waga ryzyka ekspozycji	50%
Kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	0
Kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem wobec podmiotów sektora publicznego	395 387
Kwoty ekspozycji stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem wobec instytucji	11 604

XIII. Ryzyko operacyjne

Bank do wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego stosuje metodę wskaźnika bazowego zgodnie z art. 315 Rozporządzenia, na podstawie którego wymóg kapitałowy jest równy 15% średniej z trzech lat, obliczonych jako suma pozycji rachunku zysków i strat, ustalonych zgodnie z zasadami określonymi w art. 316 Rozporządzenia. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego w 2018 roku wynosił 5 642 804 zł.

Straty brutto i straty netto z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego poniesione w 2018 roku wyniosły

Rodzaj zdarzenia	Kategoria zdarzenia w ramach rodzaju	Kwota straty brutto w zł	Kwota straty netto w zł
Zakłócenia działalności gospodarczej i awarie systemów	Systemy	196 055	5 835
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	Wprowadzenie do systemu, wykonanie, rozliczenie i obsługa transakcji	3 249	2 910
Razem		199 304	8 745

W przypadku zaistniałych zdarzeń ryzyka operacyjnego podejmowano na bieżąco działania celem wyjaśnienia przyczyn i minimalizacji strat w przyszłości - adekwatnie do zaistniałego ryzyka.

W Banku stosowane są rozwiązania pozwalające ograniczyć ryzyko operacyjne, m.in. poprzez:

- mechanizmy kontrolne, w tym procedury weryfikowane i aktualizowane zgodnie z wewnętrznymi regulacjami w tym zakresie, kontrola funkcjonalna sprawowana przez każdego pracownika w zakresie jakości i poprawności wykonywanych przez niego czynności (kontrola bieżąca) oraz kontrola o charakterze planowym dotycząca jakości i poprawności realizowanych w Banku zadań wykonywana przez zwierzchnika lub przez wskazanego przez Zarząd pracownika, któremu powierzono jej wykonywanie, audyt wewnętrzny, system limitów wewnętrznych wynikających z Prawa bankowego i przepisów nadzorczych,
- limity w zakresie podejmowania decyzji lub dokonywania operacji w Banku,
- zarządzanie zasobami ludzkimi poprzez odpowiedni dobór kadr, podnoszenie kwalifikacji pracowników, systemy motywacyjne, szkolenia,
- zarządzanie infrastrukturą teleinformatyczną,
- zarządzanie procesami wewnętrznymi, w tym automatyzacja czynności w wyniku zastosowania rozwiązań informatycznych,
- okresowe przeprowadzanie samooceny realizowanych procesów,
- wartości ostrzegawcze i krytyczne Kluczowych wskaźników ryzyka (KRI),
- limit/tolerancję na ryzyko operacyjne,
- testy warunków skrajnych,
- plan utrzymania ciągłości działania i plany awaryjne dla procesów krytycznych Banku,
- stosowanie zabezpieczeń fizycznych,
- transferowanie ryzyka, w tym:
  - zlecenie wykonywania czynności na zewnątrz (outsourcing),
  - zastosowanie ubezpieczenia.

W banku wdrożono regulacje wewnętrzne mające wpływ na ograniczenie ryzyka operacyjnego, obejmujące zagadnienia związane m.in. z:

- bezpieczeństwem Banku,
- bezpieczeństwem systemu teleinformatycznego,
- bezpieczeństwem danych osobowych,
- bezpieczeństwem informacji,
- zarządzaniem ciągłością działania,
- przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.
-

XIV. Ryzyko płynności i finansowania

1. Zasady zarządzania płynnością finansową i ryzykiem płynności zawarte są w wewnętrznej procedurze „Zasady zarządzania ryzykiem płynności i finansowania w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie”, które uwzględniają ustalenia zawarte w „Strategii zarządzania ryzykiem w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie” i obejmują całokształt zagadnień związanych z utrzymywaniem płynności płatniczej Banku oraz identyfikacją, pomiarem, monitorowaniem i kontrolowaniem ryzyka płynności i finansowania, w tym awaryjny plan płynnościowy.
2. Za obszar ryzyka płynności i finansowania w Banku odpowiadają:
  - 1) Prezes Zarządu w zakresie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem płynności i finansowania,
  - 2) Prezes Zarządu w zakresie nadzoru nad pomiarem, monitorowaniem, kontrolowaniem i raportowaniem ryzyka płynności i finansowania.
3. W procesie zarządzania ryzykiem płynności i finansowania w Banku uczestniczą:
  - 1) Rada Nadzorcza,
  - 2) Zarząd,
  - 3) Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami Banku (Komitet ALCO),
  - 4) Zespół Ryzyka Bankowego,
  - 5) Zespół Finansowo-Sprawozdawczy/Archiwum, podlegający Głównemu Księgowemu,
  - 6) Pozostałe komórki i osoby odpowiedzialne za kontrolę i utrzymywanie limitów kasowych oraz sporządzanie informacji niezbędnych do szacowania przepływów pieniężnych.
4. SGB-Bank S.A. wykonuje na rzecz Banku m.in. rozliczenia pieniężne, prowadzi rachunek bieżący.
5. Bank w ramach umowy o współpracy z SGB-Bankiem S.A. jest zobowiązany do posiadania wystarczającej ilości środków na rachunku bieżącym w SGB-Banku S.A., które zabezpieczą wypływy z rachunku bieżącego na koniec dnia operacyjnego.
6. W celu ograniczenia ryzyka płynności i finansowania Bank wprowadził limity, pozwalające na wdrożenie w odpowiednim momencie mechanizmów zapobiegających powstaniu nadmiernego ryzyka. Podstawowe limity regulacyjne:
  - 1) Nadzorcze miary płynności,
  - 2) Limit wskaźnika LCR (Liquidity Coverage Ratio).
7. Poziom nadzorczych miar płynności na dzień 31.12.2018r. przedstawia poniższa tabela.

Poziom nadzorczych miar płynności Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie według stanu na dzień 31.12.2018r.

Miary płynności		Wartość minimalna	Wartość
M1	Luka płynności krótkoterminowej	0,00	174 718 953,00
M2	Współczynnik płynności krótkoterminowej	1,00	5,46
M3	Współczynnik pokrycia aktywów niepięnych funduszami własnymi	1,00	2,05
M4	Współczynnik pokrycia aktywów niepięnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi	1,00	1,55

8. Zgodnie z zapisami Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10.10.2014r. uzupełniającego Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wymogu pokrycia wypływów netto dla instytucji kredytowych (akt delegowany), Bank miał obowiązek sprawozdania i dziennego monitorowania w zakresie aktywów płynnych, wypływów i wpływów płynności (wskaźnik LCR – *Liquidity Coverage Ratio*).
9. Według stanu na dzień 31.12.2018r. wskaźnik LCR wyniósł 1321% pokrycia wypływów netto. Minimalny poziom wskaźnika wynosił 100% pokrycia wypływów netto.
10. Poziom wskaźników luki płynności według stanu nadzień 31.12.2018r. przedstawia poniższa tabela.

Poziom wskaźników luki płynności Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie według stanu na dzień 31.12.2018r.

LURA	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 do 3 miesięcy	Powyżej 3 do 6 miesięcy	Powyżej 6 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 do 10 lat	Powyżej 10 do 20 lat	Powyżej 20 lat
Limit	Minimum				Maksimum			
	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Wskaźnik luki	5,20	4,37	3,65	2,93	0,60	0,61	0,74	0,44
Stopień wykorzystania limitu	19,24%	22,87%	27,42%	34,10%	60,48%	60,52%	73,86%	43,82%

11. Podstawowe formy lokowania środków pozostałych po zaspokojeniu potrzeb kredytowych klientów Banku to:
  - 1) Rachunki bieżące prowadzone przez SGB-Bank S.A.,
  - 2) Płynnościowe lokaty terminowe składane w SGB-Bank S.A.,
  - 3) Bony pieniężne NBP, kupowane za pośrednictwem SGB-Banku S.A.
12. Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie według stanu na dzień 31.12.2018r. posiadał następujące środki pieniężne:
  - 1) zgromadzone na rachunkach bieżących – 6 332 908 zł,
  - 2) zgromadzone na lokatach terminowych w SGB-Banku S.A. – 83 804 926 zł,
  - 3) zgromadzone w bonach pieniężnych NBP – 115 000 000 zł.
13. Proces pomiaru ryzyka płynności i finansowania był wspierany o analizę wskaźników płynności:
  - 1) W ramach oceny struktury, trendów źródeł finansowania działalności:
    - a) depozyty / suma bilansowa,
    - b) depozyty podmiotów sektora niefinansowego/suma bilansowa,
    - c) depozyty instytucji rządowych i samorządowych/suma bilansowa,
    - d) depozyty podmiotów sektora finansowego (bez banków)/suma bilansowa,
    - e) środki pozyskane od banków (kredyty, pożyczki, depozyty)/suma bilansowa,
    - f) wyemitowane przez Bank papiery wartościowe (obligacje)/suma bilansowa.
  - 2) Stabilności depozytów:
    - a) wskaźniki stabilności w poszczególnych kategoriach depozytów,
    - b) depozyty stabilne/depozyty,
    - c) depozyty stabilne/depozyty ogółem,
    - d) środki pozyskane od dużych deponentów/baza depozytowa,
    - e) środki pozyskane od osób wewnętrznych/baza depozytowa,
    - f) wskaźnik zrywalności depozytów,
    - g) depozyty internetowe/baza depozytowa.

- 3) Obrazującymi relację pomiędzy aktywami, pasywami i zobowiązaniami pozabilansowymi:
  - a) aktywa płynne/suma bilansowa;
  - b) wartość przyjętych depozytów/kredyty;
  - c) wartość przyjętych depozytów ogółem/kredyty;
  - d) depozyty stabilne/kredyty;
  - e) aktywa płynne/środki obce niestabilne;
  - f) zobowiązania pozabilansowe udzielone/aktywa płynne;
  - g) zobowiązania pozabilansowe udzielone/suma bilansowa;
  - h) zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania/suma bilansowa;
  - i) zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania/aktywa płynne.
14. Raporty z zakresu ryzyka płynności i finansowania pozwalają Zarządowi i Radzie Nadzorczej na m.in.:
  - 1) monitorowanie z odpowiednią częstotliwością poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów;
  - 2) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka płynności;
  - 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji;
  - 4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.
15. System informacji zarządczej z zakresu ryzyka płynności i finansowania zawiera m.in. dane na temat:
  - 1) struktury i stabilności źródeł finansowania działalności Banku, ze szczególnym uwzględnieniem depozytów;
  - 2) stopnia niedopasowania terminów płatności pozycji bilansowych i pozabilansowych;
  - 3) wpływu pozycji pozabilansowych na poziom ryzyka płynności;
  - 4) analizy wskaźników płynności;
  - 5) ryzyka związanego z płynnością długoterminową;
  - 6) wyników testów warunków skrajnych;
  - 7) stopnia przestrzegania limitów;
16. Bank dokonuje testów warunków skrajnych dla ryzyka płynności określone w trzech wariantach:
  - 1) wewnętrznym, którymi są:
    - a) utrata zaufania do Banku, będąca m.in. wynikiem pojawienia się negatywnych informacji o sytuacji finansowej Banku lub o sposobie prowadzenia przez Bank działalności,
    - b) wzrost kredytów przeterminowanych,
    - c) zła sytuacja finansowa Banku przejawiająca się groźbą powstania bieżącej straty finansowej,
    - d) awarie systemów komputerowych, brak połączeń telekomunikacyjnych, brak zasileń energetycznych lub wyłączeniami;
  - 2) systemowym, którymi są:
    - a) zatory płatnicze powstałe w podmiotach będących klientami Banku,
    - b) wzrost zapotrzebowania rynku na depozyty – „wojna depozytowa”,
    - c) wzrost rynkowych stóp procentowych,
    - d) zakłócenia rozliczeniowe na rynku międzybankowym;
  - 3) mieszanym, którymi są:
    - a) zła sytuacja finansowa Banku oraz wzrost zapotrzebowania rynku na depozyty,

- b) wzrost kredytów zagrożonych oraz zatory płatnicze powstałe w podmiotach będących klientami Banku.
17. Bank działając jako instytucja społecznego zaufania, jest przygotowany do przewyciężenia każdej z możliwych przyczyn powstania ryzyka utraty płynności. W Banku opracowane zostały plany awaryjne na wypadek, gdyby rozwiązania normalnie stosowane w bieżącym zarządzaniu płynnością okazały się bezskuteczne. W celu zapewnienia skuteczności planu awaryjnego, przynajmniej raz w roku przeprowadzane są testy awaryjnego planu płynności.

XV. Ryzyko stopy procentowej dla pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego

Ryzyko stopy procentowej ze względu na skalę prowadzonej działalności Bank wyznacza dla portfela bankowego. Pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje wszystkie pozycje bilansowe wrażliwe na zmianę stopy procentowej, przy czym z analizy wyłącza się należności zagrożone. Za aktywa i pasywa wrażliwe Bank uznaje pozycje bilansowe generujące dochód odsetkowy Banku. Dochód odsetkowy na potrzeby pomiaru ryzyka stopy procentowej nie uwzględnia przychodów kredytowych rozliczanych w czasie według efektywnej stopy procentowej (ESP). Na ryzyko stopy procentowej, które jest monitorowane w Banku składa się ryzyko:

- 1) przeszacowania: związane z niedopasowaniem terminów zmiany oprocentowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych,
- 2) bazowe: wynikające z niedoskonałego powiązania (korelacji) stóp bazowych, od których uzależnione są przychody i koszty odsetkowe,
- 3) opcji klienta: występujące, gdy klient ma prawo w związku z zaistniałymi lub przewidywanymi zmianami stóp procentowych do zmiany wielkości i/lub harmonogramu przepływów gotówkowych związanych z aktywami i/lub pasywami,
- 4) krzywej dochodowości: związane z sytuacją, gdy zmianie ulega relacja pomiędzy stopami procentowymi odnoszonymi się do różnych terminów, a dotyczącymi tego samego rynku (ten sam indeks lub instrument rynkowy).

Największa część ryzyka stopy procentowej w Banku związana jest z ryzykiem przeszacowania oraz ryzykiem bazowym, gdyż według obserwacji historycznych, one w największym stopniu wpływają na poziom zmian wyniku odsetkowego. Do pomiaru ryzyka przeszacowania oraz bazowego Bank stosuje metodę luki stopy procentowej oraz wyliczeniu zmian wyniku odsetkowego.

Do pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank przyjmuje następujące przedziały przeszacowania:

1. 1 dzień,
2. od 2 dni do 1 miesiąca,
3. powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy,
4. powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy,
5. powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy,
6. powyżej 1 roku do 2 lat,
7. powyżej 2 lat do 5 lat,
8. powyżej 5 lat.

Pozycje wrażliwe dzielone są według następujących stawek referencyjnych:

- 1) stopy redyskonta weksli NBP – w grupie tej uwzględnia się również pozycje powiązane z oprocentowaniem kształtowanym przez pozostałe stopy procentowe NBP (stopa lombardowa, stopa referencyjna),

- 2) stawki WIBID/WIBOR – w grupie tej uwzględnia się również pozycje powiązane z rentownością bonów skarbowych,
- 3) stawki własnej Banku, tj. stawek uzależnionych od decyzji Zarządu.

System limitów dotyczących zarządzania ryzykiem stopy procentowej wprowadzony przez Bank pozwala na kontrolę ekspozycji Banku na ryzyko stopy procentowej. W Banku ustanowiono następujące rodzaje limitów:

- maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania jako 10% annualizowanego wyniku odsetkowego pomniejszonego o rozliczone w czasie prowizje;
- maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka bazowego opisanego jako 10% annualizowanego wyniku odsetkowego pomniejszonego o rozliczone w czasie prowizje;
- maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka krzywej dochodowości jako 5% annualizowanego wyniku odsetkowego pomniejszonego o rozliczone w czasie prowizje;
- maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka opcji klienta jako 5% annualizowanego wyniku odsetkowego pomniejszonego o rozliczone w czasie prowizje;
- maksymalnej dopuszczalnej zmiany wartości ekonomicznej Banku jako 4% funduszy własnych Banku.

Bank dokonuje badania wpływu zmian stóp procentowych o 200 punktów bazowych na wartość ekonomiczną kapitału Banku na bazie skorygowanej luki przeszacowania.

Według stanu na dzień 31.12.2018r. skumulowana luka przeszacowania jest ujemna. W związku z ujemną luką Bank narażony jest na wzrost stóp procentowych. W wyniku dokonanego pomiaru ryzyka stopy procentowej na dzień 31.12.2018r. stwierdzono, że maksymalna zmiana wyniku odsetkowego w okresie 12 miesięcy dotycząca:

1. ryzyka przeszacowania wyniosła 750 328 zł, co stanowi 4,7% wyniku odsetkowego oraz 1,2% funduszy własnych,
2. ryzyka bazowego wyniosła 109 834 zł, co stanowi 0,7% wyniku odsetkowego oraz 0,2% funduszy własnych.
3. ryzyka krzywej dochodowości wyniosła 152 096 zł, co stanowi 1,0% wyniku odsetkowego oraz 0,2% funduszy własnych.
4. ryzyka opcji klienta wyniosła 0.

Według stanu na dzień 31.12.2018r. wpływ zmiany stóp procentowych o 200 punktów bazowych na wartość ekonomiczną Banku wynosił 1 201 335 zł, co stanowiło 1,93% funduszy własnych.

Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej z kwartalną częstotliwością. Wyniki pomiaru wraz ze stosownym opisem oraz komentarzem w formie analizy przekazywane są co miesiąc członkom Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami, Zarządowi i Radzie Nadzorczej.

XVI. Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe wynika z niebezpieczeństwa pogorszenia się sytuacji finansowej banku na skutek niekorzystnej zmiany kursu walutowego.

Bank stosuje metodę podstawową do wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego, obliczanego jako 8% pozycji walutowej całkowitej – jeżeli pozycja walutowa

całkowita przewyższa 2% funduszy własnych banku oraz zero, jeżeli pozycja walutowa całkowita nie przewyższa 2% funduszy własnych banku.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego wyznaczany jest automatycznie, każdorazowo przy wyliczaniu całkowitej pozycji walutowej banku.

W celu ograniczenia ryzyka walutowego, Bank ustanowił limit całkowitej pozycji walutowej w wysokości 2% funduszy własnych.

Wyznaczanie pozycji walutowej dokonywane jest każdego dnia roboczego oraz na ostatni dzień miesiąca, o ile nie jest to dzień roboczy. Wyniki przekazywane są do osób operacyjnie zarządzających ryzykiem walutowym. Ocena ryzyka walutowego dokonywana jest z częstotliwością miesięczną a wyniki analizy przedstawiane są na posiedzeniu Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami - ALCO oraz przekazywane dla Zarządu i Radzie Nadzorczej.

W wyniku pomiaru ryzyka walutowego według stanu na dzień 31.12.2018r., nie stwierdzono wystąpienia wymogu kapitałowego. Całkowita pozycja walutowa wynosiła 29 802 zł, co stanowiło 2,39% wykorzystania przyjętego limitu.

XVII. Dźwignia finansowa

(art. 429 Rozporządzenia)

1. Wskaźnik dźwigni – „dźwignia finansowa” oznacza względną – w stosunku do funduszy własnych Banku – wielkość posiadanych przez Bank aktywów, zobowiązań pozabilansowych oraz zobowiązań warunkowych dotyczących płatności lub dostawy lub dostarczenia zabezpieczenia, z uwzględnieniem zobowiązań z tytułu otrzymanych środków finansowych, zaciągniętych zobowiązań, umów z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, lecz z wyjątkiem zobowiązań, które można wyegzekwować wyłącznie w przypadku likwidacji Banku.
2. Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej – oznacza ryzyko wynikające z podatności Banku na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej lub warunkowej dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia niezamierzonych działań korygujących jej plan biznesowy, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogącej przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny jej pozostałych aktywów.
3. Wskaźnik dźwigni Bank obliczał jako miarę kapitału Tier I Banku podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych (z uwzględnieniem konwersji na kwoty ekwiwalentu bilansowego) nieodliczonych przy wyznaczaniu miary kapitału uznanego Tier I) wyrażoną jako wartość procentową. Bank obliczał wskaźnik dźwigni finansowej na koniec kwartału.
4. Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej. Proces zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej jest uregulowany w „Strategii zarządzania i planowania kapitałowego w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie” oraz w „Zasadach zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie”. Bank zalicza ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej do ryzyk nieistotnych.
5. Opis czynników, które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie, którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni.

Na wielkość wskaźnika dźwigni w 2018r. wpływ miał wzrost ekspozycji bilansowych przy jednoczesnym znacznie wyższym wzroście funduszy własnych, z uwagi na przeznaczenie nadwyżki bilansowej za rok 2017 i lata ubiegłe na odbudowę funduszu udziałowego oraz funduszu zasobowego, a także zaliczenie do kapitału podstawowego Tier I zweryfikowanego zysku netto za okres od 01.01. do 30.06.2018r. (za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego).

Wg stanu na 31.12.2018r. wartość wskaźnika dźwigni finansowej jest powyżej limitu wewnętrznego określonego w Strategii zarządzania i planowania kapitałowego w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie. Ujawniony wskaźnik dźwigni finansowej uległ zwiększeniu o 1,8 p. p. w stosunku do wskaźnika uzyskanego na 31.12.2017r.

Informację o kształtowaniu się wskaźnika dźwigni finansowej zawarto w poniższych zestawieniach (zaprezentowano wypełnione wiersze tabel)

1	Dzień odniesienia	31.12.2018r.
2	Nazwa podmiotu	Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie
3	Poziom stosowania	indywidualny
Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni		Kwota mająca zastosowanie (w zł)
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	649 268 061
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	(-) 12 706 661
7	Inne korekty	(+) 15 135 695
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	651 697 095

Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych

Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych i transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych)

1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych, ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	642 239 639
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	(-) 222 293
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych)	642 017 346

Ekspozycje pozabilansowe

17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	22 386 410
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	(-) 12 706 661
19	Inne ekspozycje pozabilansowe	9 679 749

Kapitał i miara ekspozycji całkowitej

20	Kapitał Tier I	41 169 046
----	----------------	------------

21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3,11, 16, 19, EU-19a i EU-19b)	651 697 095
Wskaźnik dźwigni		
22	Wskaźnik dźwigni na koniec kwartału	6,32%
EU-23	Wybór przepisów przejściowych na potrzeby określenia miary kapitału	przejściowe
Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych)		
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych), w tym:	642 239 639
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego, w tym:	0
EU-4	Obligacje zabezpieczone	0
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	117 987 712
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego, których nie traktuje się jak państwa	35 993 203
EU-7	Instytucje	92 107 825
EU-8	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	61 623 794
EU-9	Ekspozycje detaliczne	181 899 275
EU-10	Przedsiębiorstwa	6 160 495
EU-11	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	97 504 020
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa niegenerujące zobowiązania kredytowego)	48 963 315

XVIII. Polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska istotne

Polityka wynagrodzeń Banku jest zgodna z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach (Dz. U. z 2017 poz. 637 z późn. zm.) oraz jest realizowana w oparciu o poniższe wewnętrzne akty normatywne:

1. Regulamin wynagradzania pracowników Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie;
2. Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska istotne w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie;

3. Uchwały Rady Nadzorczej Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie ustalające wysokość wynagrodzeń członków Zarządu Banku;
4. Uchwałę Zebrania Przedstawicieli Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie w sprawie zatwierdzenia Polityki wynagrodzeń Rady Nadzorczej Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie oraz ustalenia wynagrodzenia dla Członków Rady Nadzorczej Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie.

Bank realizuje Politykę wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska istotne z uwzględnieniem zasady proporcjonalności odpowiednio do formy prawnej, w jakiej działa, rozmiaru działalności, ryzyka związanego z prowadzoną działalnością, wewnętrznej organizacji oraz charakteru, zakresu i stopnia złożoności prowadzonej działalności.

W związku z wejściem w życie z dniem 06 marca 2017r. Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie zarządzania ryzykiem (...) w Banku funkcjonuje Polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska istotne w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie. Adresatami polityki są pracownicy, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku. Jej celem jest ugruntowanie skłonności kadry zarządzającej – poprzez zastosowane mechanizmy wynagradzania - do szczególnej dbałości o długoterminowe dobro Banku, do ochrony interesów klientów oraz unikania nadmiernej ekspozycji na ryzyko.

Ze względu na potrzebę zapewnienia właściwego funkcjonowania w Banku Polityki, w tym wyeliminowania negatywnego wpływu Polityki na zarządzanie ryzykiem ustala się przejrzysty i efektywny system przyznawania i wypłacania stałych i zmiennych składników wynagrodzenia oraz odpowiednie proporcje tych składników wobec osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku.

W powyższym celu realizuje następujące zasady:

1. Polityka uwzględnia sytuację finansową Banku,
2. w przypadku wynagrodzeń zależnych od wyników (w odniesieniu do zmiennych składników wynagrodzeń), podstawą do określania łącznej wysokości wynagrodzenia jest ocena dokonywana według kryteriów określonych w Polityce,
3. ocena wyników odbywa się cyklicznie, za okres trzech lat, tak, aby wysokość wynagrodzenia zależnego od wyników uwzględniała cykl koniunkturalny Banku i ryzyko z prowadzoną przez Bank działalnością gospodarczą,
4. stałe składniki wynagrodzenia stanowią na tyle dużą część wynagrodzenia, że możliwe jest na zasadach określonych w Polityce prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzenia, w tym ich obniżenie lub nie przyznawanie ich w ogóle, przy czym stosunek zmiennych składników wynagrodzenia do stałych składników wynagrodzenia nie może przekraczać 100 % w odniesieniu do każdej osoby mającej istotny wpływ na profil ryzyka Banku,
5. Bank może zastosować wyższy stosunek zmiennych składników wynagrodzeń do stałych składników wynagrodzeń, jednak nie wyższy niż 200%, na zasadach określonych §25 ust. 2 pkt 4) lit. b) i c) Rozporządzenia,
6. całkowite wynagrodzenie jest podzielone na składniki stałe i zmienne,
7. łączne wynagrodzenie zmienne nie ogranicza zdolności Banku do zwiększania jego funduszy własnych,
8. wypłata zmiennych składników wynagrodzenia (łączna wysokość zmiennych składników wynagrodzenia) przyznanych osobom zajmującym Stanowiska istotne nie może ograniczać zdolności Banku do zwiększania jego bazy kapitałowej i nie może być wyższa, niż 10 % rocznego, zweryfikowanego przez biegłego rewidenta wyniku finansowego Banku netto za rok, za który dokonuje się oceny pracy pracownika.

Bank identyfikuje i prowadzi rejestr stanowisk istotnych tj. stanowisk pracy zajmowanych przez osoby, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku zgodnie z Rozporządzeniem 604/2014. Stosując zasadę proporcjonalności, za stanowiska istotne uznano 3 Członków Zarządu.

Osobami mającymi istotny wpływ na profil ryzyka Banku, bez konieczności dokonywania oceny tego wpływu są:

- 1) Członkowie Zarządu,
- 2) Rada Nadzorcza, przy czym Członkowie Rady Nadzorczej otrzymują wynagrodzenie ustalone uchwałą Zebrania Przedstawicieli, bez podziału na stałe i zmienne składniki wynagrodzenia.

Identyfikując Stanowiska istotne, Bank uwzględnił następujące czynniki:

- 1) Bank jest działającą na rynku lokalnym spółdzielnią, która nie jest znaczącą jednostką pod względem rozmiaru działalności i ryzyka związanego z prowadzoną działalnością oraz funkcjonującej w Banku struktury organizacyjnej;
- 2) Bank koncentruje swoje działania na terenie województwa mazowieckiego;
- 3) decyzje w zakresie inwestycji w instrumenty finansowe i kapitałowe oraz decyzje kredytowe powyżej 5 % funduszy własnych są podejmowane przez Zarząd;
- 4) Zarząd ustala limity ograniczające narażenie Banku na ryzyko oraz decyduje o profilu podejmowanego ryzyka;
- 5) oprocentowanie depozytów jest ustalane uchwałą Zarządu Banku toteż pracownicy posiadający kompetencje w sprawie przyjmowania wkładów pieniężnych płatnych na każde żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu nie posiadają istotnego wpływu na profil ryzyka; możliwość indywidualnego podwyższenia oprocentowania (stopa negocjowana) podlega akceptacji ze strony Zarządu;
- 6) Bank nie posiada portfela handlowego;
- 7) Bank w znacznej części korzysta z regulacji produktowych opracowywanych przez Bank Zrzeszający, co w efekcie minimalizuje ryzyko braku zgodności w zakresie usług i produktów świadczonych przez Bank.

Zarząd weryfikuje corocznie, w terminie do końca stycznia kolejnego roku obrotowego, listę pracowników Banku objętych działaniem niniejszej Polityki, biorąc pod uwagę istotność ich wpływu na profil ryzyka Banku. Lista podlega zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą.

Podstawą systemu wynagradzania jest płaca zasadnicza.

Na system wynagradzania w Banku składają się:

- 1) składniki stałe – wynagrodzenie zasadnicze zależne od doświadczenia zawodowego i zakresu odpowiedzialności związanej z pełnioną funkcją określone w umowie o pracę, a także dodatki za staż pracy, jednorazowe odprawy i rekompensaty z tytułu zakończenia stosunku pracy lub inne świadczenia wynikające z przepisów Kodeksu pracy, przysługujące na równych warunkach wszystkim pracownikom, niezależne od wyników Banku,
- 2) składniki zmienne – regulaminowa premia roczna w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie zarządzania ryzykiem (...), przyznawana lub wypłacana, gdy jest to odpowiednio uzasadnione sytuacją finansową Banku, jego wynikami, efektami pracy jednostki organizacyjnej, w której pracownik był zatrudniony, oraz efektami pracy tej osoby.

Wynagrodzenia osób zajmujących stanowiska istotne są tak ustalane, aby odpowiadały w szczególności rodzajowi wykonywanej pracy, stopniowi odpowiedzialności i kwalifikacjom

wymagany przy jej wykonywaniu, a także uwzględniały ilość i jakość świadczonej pracy, a także zapewniały prawidłowość realizacji przez członków Zarządu i Członków Rady zadań wynikających z działalności banku.

Ze względu na potrzebę zapewnienia właściwego funkcjonowania w Banku Polityki, w tym wyeliminowania negatywnego wpływu Polityki na zarządzanie ryzykiem ustala się przejrzysty i efektywny system przyznawania i wypłacania stałych i zmiennych składników wynagrodzenia oraz odpowiednie proporcje tych składników wobec osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku.

Rada Nadzorcza w trakcie swoich posiedzeń na bieżąco informowana jest o poziomie ryzyka Banku. Rada Nadzorcza na bieżąco monitoruje poziom ryzyka umożliwiając zastosowanie zasad wynikających z polityki zmiennych składników wynagrodzeń.

Wysokość wynagrodzenia zasadniczego Członków Zarządu jest określane przez Radę Nadzorczą.

Regulaminowa premia roczna przyznawana jest na podstawie efektów pracy osób zajmujących stanowiska istotne oraz jako zmienny składnik wynagradzania składa się z części stałej i z części odroczonej. Polityka wynagrodzeń uwzględnia sytuację finansową Banku. Rada Nadzorcza/Zarząd podejmuje decyzje o przyznaniu zmiennych składników wynagrodzenia w formie uchwały dla poszczególnych osób zajmujących Stanowiska istotne w Banku na zasadach określonych w niniejszej Polityce, odrębnie dla każdej z osób podlegających ocenie wraz z pisemnym uzasadnieniem w protokole z posiedzenia organu.

Wysokość zmiennych składników wynagrodzenia wyniesie nie więcej niż 25% wynagrodzenia zasadniczego osiągniętego przez daną osobę w roku podlegającym ocenie.

Zgodnie z obowiązującą w Banku polityką zmiennych składników wynagrodzeń, przyjmuje się, iż 50% premii rocznej wypłacane jest niezwłocznie po przyznaniu. Przyjmuje się także dwuletni okres odroczenia pozostałej części premii rocznej.

Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie przyjmuje następujące kryteria oceny:

- 1) jakość portfela kredytowego,
- 2) realizacja planu finansowego Banku,
- 3) realizacja przyjętej przez Bank strategicznej projekcji finansowej,
- 4) poziom współczynnika wypłacalności ,
- 5) poziom wskaźnika płynności LCR,

a także bierze pod uwagę:

- 6) efekty realizacji zadań wynikających z zakresu obowiązków i odpowiedzialności w ramach podziału zadań w Zarządzie,
- 7) pozytywną ocenę kwalifikacji,
- 8) uzyskanie absolutorium z wykonania obowiązków za dany rok obrotowy,
- 9) wyniki kontroli przeprowadzonych w Banku przez podmioty zewnętrzne, w tym audyt wewnętrzny sprawowany przez Bank Zrzeszający lub kontrolę Komisji Nadzoru Finansowego, w obszarach nadzorowanych przez danego członka Zarządu.

Rada Nadzorcza/Zarząd dokonuje weryfikacji poziomu przyznanej części odroczonej zmiennych składników wynagrodzenia oraz podejmuje decyzje o jej wypłacie.

Stosując zasadę proporcjonalności, Bank może skorzystać z możliwości nieodraczania zmiennych składników wynagrodzeń. Rada Nadzorcza/ Zarząd może podjąć decyzję o nieodraczaniu zmiennych składników wynagrodzeń oraz wypłacie całości premii uznaniowej po jej przyznaniu.

Rada Nadzorcza oraz Zarząd Banku nie przyznają oraz nie dokonują wypłaty zmiennych składników wynagrodzenia dla osób zatrudnionych na Stanowiskach istotnych, w sytuacji, gdy:

- 1) przepisy powszechnie obowiązującego prawa, w tym w szczególności art. 56 ust. 1 oraz 3 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makro ostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym. (Dz. U. Poz. 1513 z późn. zm.), zakazują przyznawania oraz odpowiednio wypłaty zmiennych składników wynagrodzenia dla osób zatrudnionych na Stanowiskach istotnych,
- 2) Bank jest w stanie likwidacji, upadłości lub przymusowej restrukturyzacji, w rozumieniu Ustawy o bankowym funduszu gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji z dnia 10 czerwca 2016 r. (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1937), jak również istnieją podstawy do ogłoszenia upadłości lub przeprowadzenia przymusowej restrukturyzacji.

Regulaminowa premia roczna nie jest także przyznawana i wypłacana, jeżeli wystąpią następujące przesłanki:

- 1) zagrożenie niespełnienia wymogów ostrożnościowych;
- 2) okoliczności, o których mowa w art. 142 ust. 1 Ustawy Prawo bankowe;
- 3) zagrożenie upadłością;
- 4) gdy Członek Zarządu/ osoba zajmująca Stanowisko istotne uczestniczył w działaniach, których wynikiem były znacznej straty Banku lub była odpowiedzialna za takie działania;
- 5) gdy Członek Zarządu/ osoba zajmująca Stanowisko istotne nie spełnienia odpowiednich standardów dotyczących rękopisami bezpiecznego i ostrożnego zarządzania bankiem.

W przypadku negatywnej oceny efektów pracy osób zajmujących Stanowiska istotne w Banku Rada Nadzorcza/Zarząd może:

- 1) zmniejszyć lub nie przyznawać zmiennych składników wynagrodzenia,
- 2) zmniejszyć lub nie wypłacać odroczonej części zmiennych składników wynagrodzenia.

W 2018 roku wynagrodzenia Członków Zarządu wypłacane były zgodnie z zawartymi umowami o pracę i wyniosło łącznie za 2018 r. 979 161,29 zł. brutto oraz Uchwałami Rady Nadzorczej w sprawie przyznania/wypłaty premii rocznej. Nie wypłacono Członkom Zarządu żadnych zmiennych składników wynagrodzeń.

Według stanu na dzień 31.12.2018r. oraz 01.01.2019r. Bank nie spełniał warunków utrzymania współczynników kapitałowych z uwzględnieniem wymogu połączonego bufora, o którym mowa w art. 55 ust. 4 Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makro ostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym. Mając na względzie powyższe oraz zapisy §12 ust. 3 pkt 1) Polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska istotne w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie oraz sytuację finansową Banku, Rada Nadzorcza Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie postanowiła o nieprzyznawaniu Członkom Zarządu premii rocznej za 2018 rok. Rada Nadzorcza podjęła w tym celu stosowne uchwały, odrębnie dla każdego z członków sprawujących funkcję w 2018 roku.

Wypłata wynagrodzenia zmiennego zgodnie z „Polityką zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska istotne w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie” następuje w formie pieniężnej i za 2018r. nie zostało przyznana i wypłacona.

Wypłata wynagrodzenia Członkom Rady Nadzorczej realizowana była zgodnie z Zasadami wynagradzania członków Rady Nadzorczej Banku określonymi Uchwałą nr 24/2016 Zebrania Przedstawicieli PBS w Ciechanowie z dnia 24.06.2016r. w sprawie zatwierdzenia Polityki wynagrodzeń Rady Nadzorczej Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie oraz ustalenia wynagrodzenia dla Członków Rady Nadzorczej Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie. Następnie od 07.11.2018r. wypłata wynagrodzenia Członkom Rady Nadzorczej realizowana była zgodnie z Zasadami wynagradzania członków Rady Nadzorczej Banku określonymi Uchwałą nr 35/2018 Zebrania Przedstawicieli PBS w Ciechanowie z dnia 07.11.2018r. w sprawie zatwierdzenia Polityki wynagrodzeń Rady Nadzorczej Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie oraz ustalenia wynagrodzenia dla Członków Rady Nadzorczej Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie

Rada Nadzorcza wypełniając swoje obowiązki statutowe dokonała corocznej oceny polityki wynagrodzeń. Raport z corocznej oceny polityki wynagrodzeń podlegał przedłożeniu pod obrady Zebrania Przedstawicieli wraz ze Sprawozdaniem Rady Nadzorczej za 2018 rok.

XIX. Działalność Zarządu i Rady Nadzorczej

Zarząd

W okresie od 01.01.2018 roku do 03.10.2018 roku Zarząd pracował w składzie:

- Andrzej Kopeć – p.o. Prezesa Zarządu
- Jakub Bilnik – Członek Zarządu
- Grzegorz Olecki – Członek Zarządu

W związku z decyzją Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 18 września 2018 r. w sprawie wyrażenia zgody na powołanie Pana Andrzeja Wojciecha Kopcia na stanowisko Prezesa Zarządu Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie, Rada Nadzorcza podjęła uchwałę w dniu 03.10.2018r. nr 130/2018 w sprawie powołania jego osoby na stanowisko Prezesa Zarządu.

W okresie od 03.10.2018 roku do 02.11.2018 roku Zarząd pracował w składzie:

- Andrzej Kopeć – Prezes Zarządu
- Jakub Bilnik – Członek Zarządu
- Grzegorz Olecki – Członek Zarządu

W dniu 30.10.2018r. swoją rezygnację z pełnienia funkcji Członka Zarządu Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie złożył Pan Jakub Bilnik. Rada Nadzorcza podjęła uchwałę nr 144/2018 w sprawie rozwiązania umowy o pracę za porozumieniem stron.

Podczas posiedzenia Rady Nadzorczej w dniu 30.10.2018r. podjęto uchwałę nr 147/2018 w sprawie powołania Pana Mariusza Kołakowskiego do składu Zarządu Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie od dnia 03.11.2018r.

W okresie od 03.11.2018 roku do 31.12.2018 roku Zarząd pracował w składzie:

Andrzej Kopeć – Prezes Zarządu
Grzegorz Olecki – Członek Zarządu
Mariusz Kołakowski – Członek Zarządu

Na 31.12.2018r. Zarząd Banku składał się z Prezesa Zarządu oraz 2 Członków Zarządu.

Członkowie Zarządu Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie w składzie obowiązującym na dzień 31.12.2018r. nie zajmowali dodatkowo stanowisk dyrektorskich.

Członków Zarządu powoływała zgodnie z przepisami prawa Rada Nadzorcza. Główne zasady rekrutacji na stanowiska Członków Zarządu określa Statut Banku. Odpowiedniość kandydatów na Członków Zarządu i Członków Zarządu, badana i oceniana jest na podstawie „Procedury oceny odpowiedniości Członków Zarządu Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie”, zgodnie z którą ocena obejmuje:

- kryterium wiedzy, umiejętności i doświadczenia (zgodnie z pkt. 58-66 Wytycznych EBA),
- kryterium reputacji, uczciwości i etyczności (zgodnie z pkt. 73-78 Wytycznych EBA),
- kryterium niezależności osądu (zgodnie z pkt. 82-87 Wytycznych EBA) oraz
- kryterium zdolności poświęcania wystarczającej ilości czasu na wykonywanie swoich obowiązków (pkt. 41-48 Wytycznych EBA), a także
- kryterium zbiorowej odpowiedniości zarządu (zgodnie z pkt. 67-72 Wytycznych EBA).

Kierując się powyższymi kryteriami, zarówno w przypadku powoływania kandydata na Członka Zarządu w ramach oceny uprzedniej, jak i w ramach corocznej oceny następczej Członka Zarządu, w wyniku analizy dokumentacji oraz przeprowadzonej z kandydatem na Członka Zarządu/ Członkiem Zarządu rozmowy, Rada Nadzorcza stwierdza okoliczności dowodowe wskazujące, że oceniany odpowiada wymogom odpowiedniości przewidzianym w przepisach prawa oraz rekomendacjach nadzorczych.

Rada Nadzorcza Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie, uwzględniając przepisy art. 22aa Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, postanowienia „Wytycznych w sprawie oceny odpowiedniości członków organu zarządzającego i osób pełniących najważniejsze funkcje” opublikowanych w dniu 21 marca 2018r. przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego - EBA/GL/2017/12 oraz stosując odpowiednio Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 29.10.2018 r. skierowane do rad nadzorczych banków dotyczące przestrzegania wymogów w zakresie oceny odpowiedniości członków zarządu oraz „Procedurę oceny odpowiedniości Członków Zarządu Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie” wprowadzoną Uchwałą nr 59/2019 Rady Nadzorczej z dnia 29.05.2019 r. dokonała oceny indywidualnej następczej Członków Zarządu pełniących funkcję w 2018 roku oraz oceny kolegialnej każdego ze składów funkcjonujących w 2018 roku. W wyniku oceny stwierdzono indywidualną odpowiedniość każdego z Członków Zarządu, jak również zbiorową odpowiedniość całego składu Zarządu Banku. W ocenie Rady Nadzorczej, Członkowie Zarządu indywidualnie oraz zbiorowo dają rękojmię zarządzania Bankiem w sposób bezpieczny i stabilny.

Rada Nadzorcza

W okresie od 01.01.2018 roku do 07.11.2018 roku Rada Nadzorcza Banku działała w następującym składzie:

1. Marek Komorowski – Przewodniczący RN
2. Jerzy Bujnowski – Zastępca Przewodniczącego RN
3. Mirosława Damińska – Sekretarz RN

4. Włodzimierz Władysław Bartkowski – Członek RN
5. Paweł Brudnicki – Członek RN
6. Andrzej Machaj – Członek RN
7. Leonard Napiórkowski – Członek RN

Na posiedzeniu Rady Nadzorczej w dniu 27.11.2018r. dokonano wyboru nowego Prezydium Rady Nadzorczej, w skład którego weszły następujące osoby:

1. Jerzy Bujnowski – Przewodniczący RN
2. Joanna Wardzińska – Zastępca Przewodniczącego RN
3. Mirosława Damięcka – Sekretarz RN
4. Włodzimierz Bartkowski – Członek RN
5. Andrzej Machaj – Członek RN
6. Andrzej Kurzela – Członek RN
7. Arnold Ulewicz – Członek RN

Dodatkowe funkcje (oprócz zasiadania w Radzie Nadzorczej Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie) jakie pełnili Członkowie Rady Nadzorczej w 2018r. w podmiotach prowadzących działalność gospodarczą:

- Jerzy Bujnowski – prowadzenie własnej działalności gospodarczej
- Joanna Wardzińska
  - Prezes Zarządu – jedna funkcja
  - Wiceprezes Zarządu – jedna funkcja
  - Członek Rady – jedna funkcja
- Mirosława Damięcka
  - Członek Zarządu – jedna funkcja
  - Członek Rady Nadzorczej - jedna funkcja
- Włodzimierz Władysław Bartkowski
  - Prezes Zarządu – jedna funkcja
  - Wiceprezes Zarządu – jedna funkcja
  - Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej - jedna funkcja
- Andrzej Machaj – prowadzenie własnej działalności gospodarczej
- Andrzej Kurzela - nie pełni dodatkowych funkcji
- Arnold Ulewicz – nie pełni dodatkowych funkcji

Zgodnie z „Procedurą oceny kwalifikacji Członków Rady Nadzorczej oraz Rady Nadzorczej Polskiego Banku Spółdzielczego”, w dniu 27.06.2018 roku, Zebranie Przedstawicieli dokonało oceny indywidualnej 5 Członków Rady Nadzorczej, którzy nie mieli oceny uprzedniej w 2017r. w drodze odrębnych uchwał dla każdego z ocenianych Członków. W wyniku oceny następczej 5 z 5 ocenianych Członków Rady Nadzorczej uzyskało ocenę pozytywną. Zebranie Przedstawicieli dokonało także oceny kolegialnej Rady Nadzorczej oraz pozytywnie oceniło działania organu w drodze odrębnych uchwał dla każdego ze składu Rady Nadzorczej działających w 2017 roku.

W dniu 07.11.2018r. odbyło się wyborcze Zebranie Przedstawicieli Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie, zwołane przez Zarząd Banku w związku z upływającą 4

letnią kadencją wybranych Przedstawicieli oraz Członków Rady Nadzorczej. Na Zebraniu podjęto uchwałę w sprawie powołania Członków Rady Nadzorczej Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie na kadencję w latach 2018-2022. Wszyscy powołani Członkowie Rady Nadzorczej podlegali ocenie uprzedniej, która zakończyła się pozytywnym wynikiem w zakresie odpowiedności.

W dniu 26.06.2019 roku, Zebranie Przedstawicieli dokonało oceny kolegalnej Rady Nadzorczej oraz pozytywnie oceniło działania organu w drodze odrębnych uchwał dla każdego ze składu Rady Nadzorczej działających w 2018 roku. Z uwagi na fakt, że oceny uprzednie Członków Rady Nadzorczej miały miejsce w poprzednim roku obrotowym, Zebranie nie dokonywało następczej indywidualnej oceny odpowiedności.

XX. Oświadczenia Zarządu

1. (zgodnie z Rozporządzeniem CRR art. 435 ust.1 lit. e)

Zarząd Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie oświadcza, że ustalenia opisane w „Informacji z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie według stanu na dzień 31.12.2018 roku są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowany system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku oraz charakteru prowadzonej działalności.

2. (zgodnie z Rozporządzeniem CRR art. 435 ust.1 lit. f)

Zarząd Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie oświadcza, iż zarządzanie ryzykiem w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie odbywa się w oparciu o opracowane w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd i Radę Nadzorczą regulacje wewnętrzne, które określają sposób identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania poszczególnych rodzajów ryzyka uznanych przez Bank za istotne i nieistotne. Istotność poszczególnych ryzyk w 2018 roku określał Zespół Ryzyka Bankowego na podstawie „Zasad szacowania kapitału wewnętrznego w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie” oraz „Strategii zarządzania i planowania kapitałowego w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie”, weryfikacja istotności ryzyk jest dokonywana co najmniej raz w roku.

Zarząd Banku, po zapoznaniu się z ogólnym profilem ryzyka za 2018 rok, biorąc pod uwagę niżej wymienione kluczowe wskaźniki i dane liczbowe określające ogólny profil ryzyka według stanu na 31.12.2018r. oświadcza, iż obecny system zarządzania jest dostosowany do profilu generowanego ryzyka określonego w założeniach strategicznych oraz do możliwości kapitałowych, które zostały określone w „Planie finansowym na rok 2018 i strategicznej projekcji finansowej na lata 2019-2022 Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie”.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość w zł
1	Fundusze własne	62 317 424
2	Kapitał Tier I	41 169 046
3	Kapitał Tier II	21 148 378
4	Całkowity wymóg kapitałowy	36 685 641
5	Wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe	31 222 837
6	Wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne	5 642 804
7	Łączny współczynnik kapitałowy	13,52 %
8	Współczynnik kapitału Tier I	8,93 %
9	Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	8,81 %
10	Liquidity Coverage Ratio (LCR)	1 321%

Zarząd Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie

Andrzej Kopec   Prezes Zarządu

Grzegorz Olecki   Członek Zarządu

PREZES ZARZĄDU

Andrzej Kopec

/podpis/

CZŁONEK ZARZĄDU

Grzegorz Olecki

/podpis/

Ciechanów, 09.07.2019r.

